eSGN

This document is signed with eSGN

To check its signatures, open this PDF using Adobe Acrobat Reader.

For more information, visit the Adobe Acrobat's Learn & Support section.

verified by Digidentity

Signature Types

- Signed by a natural person
- Signed by a natural person with a registered profession
- Signed by a legal person or registered organisation

Levels of Electronic Signature

- Simple Electronic Signature
- Advanced Electronic Signature
- Qualified Electronic Signature

Prašymas papildyti VLE straipsnį „Antazavė“ žydų istorija

AZV-VLE-01 · Data – kvalifikuoto elektroninio parašo data

Grant Arthur Gochin, Lietuvos Respublikos pilietis · 10900 Winnetka Avenue, Chatsworth, CA 91311, JAV · +1 818-625-6513 · ggochin@gmail.com

Lietuvos nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai, generalinei direktorei Aušrinei Žilinskienei ir Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro vadovui dr. Artūrui Mickevičiui (Gedimino pr. 51, LT-01109 Vilnius, biblio@lnb.lt).

Kopija Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenei, pirmininkei Fainai Kukliansky (info@lzb.lt), ir ambasadoriui Arvydui Daunoravičiui, Lietuvos delegacijos IHRA vadovui, per Užsienio reikalų ministeriją (urm@urm.lt), susipažinti ir informuoti.

VLE straipsnio „Antazavė“ · https://www.vle.lt/straipsnis/antazave/ istorijos skiltyje pateikiami gyventojų skaičiai, tačiau visai neminimi žydai ir jų likimas 1941 m. Prašymą grindžiu toliau nurodytais šaltiniais ir savo Antazavės vietovės tyrimo ataskaita · https://grantgochin.substack.com/p/antazave-town-research-report-19151945.

Siūlomas papildymas

> Tarpukariu Antazavėje gyveno žydai. Josefas Rosinas nurodo, kad 1939 m. žydams priklausė trys iš septynių miestelio telefonų. Pasak Rosino, 1941 m. Antazavės žydus ištiko toks pat likimas kaip kitus apylinkių žydus. 1941 m. rugpjūčio 26 d. Krakynės miške (Savičiūnų apylinkėse, netoli Vencavų) buvo nužudyti Zarasų apskrities žydai. Aukų konvojavime ir žudynėse dalyvavo lietuvių policininkai ir baltaraiščiai. „Einsatzkommando 3“ raporto eilutėje „Zarasai“ nurodyti 2 569 nužudytieji, iš jų 2 567 žydai. Turimi šaltiniai neleidžia nustatyti, kur buvo nužudyti Antazavės žydai.

1. Užregistruoti prašymą ir pateikti registracijos numerį, datą bei atsakingo padalinio kontaktus.

2. Paskelbti 1923 m. surašymo miestelio, dvaro ir valsčiaus įrašus, įskaitant žydų skaičių, su lentelės ir puslapio nuorodomis. Paaiškinti, kodėl VLE miesteliui nurodo 66 gyventojus, kai surašymo gyvenviečių lentelėje nurodyti 36 gyventojai trijuose ūkiuose. Patikslinti, kuriai teritorijai taikytini Rosino duomenys.

3. Paprašyti LGGRTC gauti ir pateikti Antazavės gyventojų sąrašus, 1941 m. sulaikymo, išvežimo, turto perėmimo ir žudynių dokumentus bei tikslias archyvines nuorodas. Nustatyti, kur, kada ir kas persekiojo ir nužudė Antazavės žydus, kokie vietos ir regiono dalyviai nustatyti ir kokie klausimai tebėra atviri. Konkrečius asmenis ir dalinius įvardyti remiantis dokumentais. Prašau pateikti Hamanno būrio bei Zarasų apskrities policijos ir savisaugos 1941 m. rugpjūčio 26 d. įsakymus bei sąrašus, Užtiltės kalinių darbo paskyrimo, priežiūros ir atlygio dokumentus, taip pat žydų turto perėmimo, aukcionų ir perdavimo bylas. Priverstinis darbas be atlygio yra vergovė.

4. Atskirai pavesti nuo LGGRTC nepriklausomiems istorikams patikrinti tuos pačius šaltinius. Pateikti abiejų vertinimų klausimus, atsakymus, tikslias šaltinių nuorodas, interesų konfliktų valdymo ir nusišalinimo tvarką bei motyvuotą išvadų palyginimą. Nurodyti, ar vertinime dalyvaus raštą 55R-1130 pasirašęs Arūnas Bubnys ir kokios nešališkumo priemonės būtų taikomos.

5. Pateikti publikacijos redakcijų datas, istorijos skilties šaltinių sąrašą, priimtą sprendimą dėl kiekvieno prašymo ir pataisos paskelbimo datą bei nuorodą. Atsakyti el. paštu.

6. Paaiškinti, kaip įvertintas Foti doktrinos · https://grantgochin.com/lithuania/#the-foti-doctrine nežinojimo kūrimo mechanizmas, kai pateikiami gyventojų skaičiai ir nutylima žydų istorija. Nepriklausomai nuo to, ar pripažįstate šią analizės sistemą, prašau atsakyti dėl pateiktų įrodymų. Nurodyti, kuri nutarimu Nr. 33 patvirtinto plano priemonė susijusi su šiuo prašymu, kas ją vykdo ir kas atlikta.

Kiek taikoma, prašau vadovautis Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4–5 dalimis ir Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymu.

Vertinant viešas istorijos publikacijas prašau atsižvelgti į IHRA darbinę Holokausto neigimo ir iškraipymo apibrėžtį.

Esant vertimo neatitikimui vadovaujamasi lietuvišku tekstu.

Pagarbiai
Grant Arthur Gochin

English control translation

AZV-VLE-01 · Date of qualified electronic signature

Grant Arthur Gochin, citizen of the Republic of Lithuania · 10900 Winnetka Avenue, Chatsworth, CA 91311, USA · +1 818-625-6513 · ggochin@gmail.com

To the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania, Director General Aušrinė Žilinskienė and Head of the Science and Encyclopaedia Publishing Centre Dr Artūras Mickevičius (Gedimino pr. 51, LT-01109 Vilnius, biblio@lnb.lt).

Copy for information and notice to the Jewish Community of Lithuania, attention Chair Faina Kukliansky (info@lzb.lt), and Ambassador Arvydas Daunoravičius, Head of Lithuania's IHRA delegation, through the Ministry of Foreign Affairs (urm@urm.lt).

The VLE Antazavė history section · https://www.vle.lt/straipsnis/antazave/ gives population figures and omits Jews entirely, including their fate in 1941. This request draws on the sources below and my Antazavė Town Research Report · https://grantgochin.substack.com/p/antazave-town-research-report-19151945.

Proposed addition

> Jews lived in Antazavė between the wars. Josef Rosin records that Jews owned three of the town's seven telephones in 1939. In Rosin's account, Antazavė's Jews shared the fate of other Jews in the area in 1941. On 26 August 1941, Jews of Zarasai County were murdered in Krakynė Forest, near Savičiūnai and Vencavai. Lithuanian police and white-armbanders escorted victims and participated in the killings. Einsatzkommando 3 recorded 2,569 people killed under "Zarasai," including 2,567 Jews. The available sources do not establish where Antazavė's Jews were murdered.

1. Register this request and provide the registration number, date and responsible unit's contact details.

2. Publish the 1923 census entries for the town, manor and township, including Jewish counts, with table and page references. Explain why VLE gives 66 residents for the town when the census settlement table gives 36 in three households. Establish which geographical unit Rosin's figures refer to.

3. Ask LGGRTC to obtain and provide Antazavė population lists and 1941 detention, transfer, property seizure and killing records with precise archival references. Determine where, when and by whom Antazavė's Jews were persecuted and murdered, which local and regional participants are documented, and which questions remain open. Name individuals and units where the documents support attribution. Provide orders and rosters for Hamann's unit and Zarasai County police and self-defence units for 26 August 1941, records of Užtiltė prisoners' work assignments, supervision and pay, and records of Jewish property seizures, auctions and transfers. Forced labor without wages is slavery.

4. Separately commission historians independent of LGGRTC to examine the same sources. Provide both sets of questions, replies and precise references, conflict-of-interest and recusal procedures, and a reasoned comparison of the findings. State whether Arūnas Bubnys, who signed letter 55R-1130, will participate and what impartiality safeguards would apply.

5. Provide the publication's revision dates, sources for the history section, a decision on each request, and the publication date and link for the correction. Reply by email.

6. Explain how you assessed the Foti Doctrine's · https://grantgochin.com/lithuania/#the-foti-doctrine mechanism of ignorance manufacture when population figures appear and Jewish history is omitted. Regardless of whether you recognize this analytical framework, please address the evidence submitted. Identify the relevant measure of the plan approved by Resolution No. 33, the responsible body and action taken.

Where applicable, please apply Article 10(4)–(5) of the Law on Public Administration and the Law on the Right to Obtain Information and Data Reuse.

Please take the IHRA working definition of Holocaust denial and distortion into account when assessing public historical texts.

The Lithuanian text governs if the translations differ.

Sincerely,
Grant Arthur Gochin

Šaltiniai ir atitikmenys / Evidence and concordance

1. Grant Arthur Gochin, Antazavė — Town Research Report (1915–1945), 14 November 2026 · https://grantgochin.substack.com/p/antazave-town-research-report-19151945. §2, n. 5 and Appendix D give the census figures. §1, n. 3 identifies the Jäger entry. §§1, 5 and 8 cover Krakynė and Lithuanian participation. §4 covers Užtiltė and property. Appendix C, C1–C10 lists archival leads. Supports the proposed addition and items 2–4.

2. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavė” · https://www.vle.lt/straipsnis/antazave/, “Istorija,” population paragraph. Consulted 28 November 2026. Supports the opening and item 2.

3. Josef Rosin, “Antazave,” Pinkas Hakehillot Lita · https://www.jewishgen.org/Yizkor/pinkas_lita/lit_00149b.html, p. 149, English translation. Consulted 28 November 2026. Supports the proposed addition and item 2.

4. Jäger report, sheet 3 · https://phdn.org/archives/holocaust-history.org/works/jaeger-report/htm/img003.htm.de.html, 26 August 1941 Zarasai entry. Consulted 28 November 2026. Sheet 3 gives 2,567 Jews and two other entries, totaling 2,569. Sheet 7 describes Hamann’s cooperation with Lithuanian partisans and the civil authorities. Supports the proposed addition and item 3.

VLE Antazavė · dated text excerpt / datuota teksto ištrauka

28 November 2026 / 2026 m. lapkričio 28 d. · https://www.vle.lt/straipsnis/antazave/

Istorija

1923 miestelyje buvo 66, dvare 101, 1959 kaime 133, 1970 – 497, 1979 – 603, 1989 – 628, 2001 – 506, 2011 – 413 gyventojų.

Exhibit · Antazavė — Town Research Report (1915–1945)

Published 14 November 2026 ·
https://grantgochin.substack.com/p/antazave-town-research-report-19151945

Grant Arthur Gochin

Jewish households in Antazavė and the murder of the Jews of Zarasai County

14 November 2026

Historical names: Antazavė (Lithuanian), Antazave (Yiddish, in the transliteration used by Pinkas Hakehillot). Zarasai District, Lithuania.[1]

1. Findings

The Yad Vashem community encyclopedia attributes three of Antazavė's seven telephones in 1939 to Jews. Its entry places the fate of Antazavė's Jews within the destruction of the surrounding communities after the German invasion of June 1941. The whereabouts and wartime fate of particular subscribers and their households remain open questions. The surviving regional evidence documents Lithuanian guards, the seizure of Jewish homes and property in nearby Dusetos, and the participation of Lithuanian police in the German-led mass shooting at Krakynė.[2]

On 26 August 1941, Einsatzkommando 3 recorded 2,569 people killed under the heading Zarasai. They included 767 Jewish men, 1,113 Jewish women and 687 Jewish children. This is a district massacre figure. The entry contains no breakdown by residence. A resident of Antazavė can be entered in a Krakynė victim register when a separate source connects that person to the massacre.[3]

2. World War I and the interwar community

Antazavė stood by Lake Zalvė and served as the seat of a valsčius, a rural administrative district. The term Antazavė can designate the settlement, the manor or the wider administrative area. The Zarasai Regional Museum dates the installation of a commandant's office in the manor house to 1915 and a revolutionary committee there to 1918. These entries document uses of the building during the collapse of imperial rule and the transition to independence. The manor, with its records of ownership and administration, and the town, with its household and business records, require separate searches.[4]

The published 1923 census settlement table records 36 people in three households in Antazavė town and 101 at the manor. The national encyclopedia gives 66 for the town and 101 for the manor. The difference of 30 concerns the town entry. The English Pinkas entry reports 15 Jews but describes the 101 in contradictory terms, calling them non-Jews while including Jews within the group. The published settlement table supplies totals by locality without giving a Jewish breakdown in those rows. The original Hebrew entry and census schedules are needed to establish which group the 15 describes. I use no 1923 Jewish percentage.[5]

A surviving telephone-directory leaf published under the 1930 index puts Antazavė under Zarasai County and identifies the forester at the rectory. Its Antazavė heading is distinct from those for Antalieptė and Antašava. By 1939 Pinkas records three Jewish-owned telephones among seven. An original directory listing could supply names, addresses and business designations. Subscription, household membership, property title and residence on the eve of the invasion require separate evidence, even when a name and address coincide.[6]

The nearby Dusetos chapter describes a much larger Jewish community with places of worship, a Hebrew school, a people's bank, artisans and traders. It offers a concrete search route through marriage, trade and community records. A Dusetos entry must identify an Antazavė resident, address or transaction before it can establish a local link.[7]

3. Soviet occupation and the German invasion

The Soviet Union occupied Lithuania in June 1940 and annexed it that August. The Zarasai Regional Museum records the deportation to Siberia in 1941 of the last Antazavė manor owner, Mikalojus Voinarovskis, and his wife. In nearby Dusetos, Pinkas records Soviet seizure of business assets and the reorganization of Jewish institutions. These events belong to the history of the first Soviet occupation. Claims about the seizure of property from Antazavė Jews under German occupation require a separate chain of records.[8]

Germany invaded the Soviet Union on 22 June 1941 and occupied Lithuania in the following weeks. In the Zarasai district, persecution culminated in the August massacre. Pinkas gives Antazavė the broad regional fate without specifying the date of a local roundup, the guards, the holding site or the route. The Dusetos and Zarasai sources identify records and witnesses to pursue for each of those steps.[9]

4. Persecution, dispossession and forced labor

In Dusetos, Pinkas describes assaults and robbery by armed Lithuanian nationalists before German troops entered the town. It places subsequent confinement across the bridge, where Lithuanian guards held Jews in overcrowded premises. It also describes local and nearby Lithuanians taking homes and possessions. The regional Jewish history project identifies the confinement area as Užtiltė and reproduces an account by Mykolas Krupavičius that attributes confinement to the Germans and guarding to Lithuanian police. Its account also describes distribution of the prisoners' property. Both accounts document Lithuanian guarding. The Dusetos report traces the confinement and property seizures in detail.[10]

The two accounts describe Jewish men confined at Dusetos and compelled to do heavy work in the town and on farms. Pinkas also records beatings. Forced labor without wages is slavery. The surviving accounts cited here establish coercion at Dusetos. Payrolls, labor assignments and employer records would establish how work was allocated, whether anyone was paid, who benefited and whether people from Antazavė were among those compelled to work.[11]

The 1939 Antazavė telephone evidence gives an entry point for tracing premises, business assets and personal property through the occupations. A seizure inventory, an auction result, a

tax or cadastral entry and a later transfer can each establish a different step. No identified asset or beneficiary can yet be assigned to an Antazavė Jewish household. Appendix C seeks orders on marking and registration, arrest and confinement records, guard rosters, labor records, property files and records that could substantiate individual acts of violence.[12]

Pinkas describes Lithuanian Riflemen's Union members torturing Jews in neighboring Antalieptė and Jews being assigned to forced labor on farms there. These acts concern Antalieptė.[13]

5. Transport and murder at Krakynė

Krakynė is the forest killing site in Degučiai eldership, in the area of Savičiūnai and near Vencavai. Dusetos is associated with the holding site and the subsequent march. Yahad–In Unum also documents the use of requisitioned carts for victims unable to walk and identifies white armbanders among the escorts. These descriptions establish a regional mechanism for taking people to the killing site. A convoy list or witness account naming Antazavė would permit attribution of an individual journey.[14]

Yahad–In Unum identifies Einsatzkommando 3 and Lithuanian policemen in the operation. The Zarasai regional account identifies Hamann's mobile detachment, German personnel and Zarasai County white armbanders. Karl Jäger headed Einsatzkommando 3 and recorded the massacre. These sources support German operational responsibility and direct Lithuanian involvement at the district level. Establishing who commanded a particular detachment, escorted prisoners or fired at the pit requires evidence of each act.[15]

The 1944 Soviet Extraordinary State Commission act gives 7,500 in the passage published by Yahad–In Unum. The regional history site reports an 8,000 figure on a monument and about 4,500 in Mendel Davidson's recollection. These figures concern overlapping accounts of the same massacre. The Jäger row's 2,569 is the contemporaneous perpetrator entry. The 2,567 Jewish subtotal is included within it. Yahad's narrative uses 2,567 as if it included the two further entries, although its own site header gives at least 2,569. The Rimšė report examines the Krakynė totals and the Soviet commission act in detail.[16]

6. Victims, survival and rescue

The Dusetos chapter names Rabbi Tuvia-Dov Schlezinger among those murdered and describes Eliyahu (Elka) Baron escaping the killing site and later drowning before the German occupation ended in the area. The regional account reproduces Krupavičius's description of the Lukošiūnas family at Bileišiai sheltering the young daughter of Dr. Epšteinas, whom the Germans found during a search. The account also describes opposition to mistreatment by some local officials and guards. These cases concern the Dusetos area and carry their own source and identity questions. No named Antazavė victim, survivor or rescuer is established by the materials cited here.[17]

A household register should follow each person from the latest confirmed residence to the earliest confirmed wartime fate. Birthplace, residence, place of confinement and place of death

belong in different fields. Flight, Soviet deportation, transfer to a ghetto, death at a shooting site and survival must each have a dated record or attributed testimony before they enter a count.[18]

7. Soviet return, memorials and institutional accounts

The Red Army returned to the area in 1944. The Soviet commission took evidence on the massacre that October. In December, the Antazavė Forest battle involved the Lokys formation and Soviet forces. Published accounts differ between 26 and 27 December. The battle belongs to the later Soviet occupation. The short name “forest” refers here to a different site and event from the 1941 massacre at Krakynė. There is no evidence here connecting an individual commemorated for the 1944 battle to an act against Jews in 1941.[19]

The Zarasai Regional Museum and municipality publicly commemorate the victims at Krakynė. The museum’s account explicitly lists several Jewish communities and refers to other localities. The national encyclopedia’s Antazavė entry discusses the manor, school, local population and anti-Soviet resistance, while omitting the Jewish presence recorded in Pinkas. That omission is demonstrable in the entry. Establishing a corrected and properly sourced account requires the census entries and subscriber directory, followed by named wartime records. No local rehabilitation, prosecution or honors decision is attributed here to a named Holocaust perpetrator.[20]

8. Was Lithuanian participation marginal?

On printed page 40 of The Holocaust in Lithuania 1941–1944, Darius Furmonavičius writes, “If there were Lithuanians who took part in these events,” and calls their contribution “supporting cast and thus essentially marginal.” Publication by the Centre gives an author’s assertion no independent evidentiary weight. Historical findings rest on the primary records.[21]

The Centre published the passage and, in decision 55R-1130 of 3 November 2026 (signed by acting Director General Arūnas Bubnys, replying to request 7R-1167), declined to correct or annotate it. The Centre called the wording part of the ‘autoriaus mokslinės interpretacijos.’[22]

On sheet 7, Jäger credits Hamann with securing cooperation with the ‘litauischen Partisanen’ and the relevant civilian authorities. At Krakynė, the regional sources identify Lithuanian police and white armbanders escorting victims and taking part in the Krakynė killing operation. In Dusetos, the sources describe Lithuanian guards holding Jewish prisoners, compelled labor under confinement and local appropriation of Jewish homes and possessions.[23]

Does the documented Lithuanian conduct in the persecution and murder of the Jews of the Dusetos and Zarasai area, which included Antazavė, constitute marginal participation? My answer is no. Lithuanian guards held Jewish prisoners at Užtiltė and forced them to work, local Lithuanians took their homes and possessions, and Lithuanian police and white-armbanders escorted the victims and took part in the murder at Krakynė. The Antazavė evidence does not yet identify the agents of any act in the town itself.[24]

Yad Vashem’s January 1, 2024 table lists 924 Righteous Among the Nations for Lithuania (ENRS/Echoes reproduction).[25] Stasys Vaitekūnas gives 2,500,000 residents for Lithuania in 1945.[26] 924 ÷ 2,500,000 × 100 = 0.03696%, approximately 0.037%.

If rescuers are publicly celebrated as evidence of Lithuanian moral agency, how can these source-documented actions by Lithuanian participants be dismissed as essentially marginal? The recognition figure counts named awardees. The documented conduct of police, guards and others at Dusetos and Krakynė supplies the evidence for judging their role.[27]

9. Conclusion

Antazavė’s Jewish households belong in the account of the town’s interwar life and wartime destruction. In 1939 they appear in the record through telephone ownership. Their subsequent fate needs to be reconstructed person by person. The August 1941 district evidence documents the murder of Jewish men, women and children and substantive Lithuanian participation in the German-led operation. The immediate documentary task is to connect Antazavė’s households to named persons, specific acts and dated records.[28]

Appendix A. Chronology and victim counts

1915 and 1918. A commandant’s office and later a revolutionary committee occupied the manor, according to the regional museum. 1923. The published census gives 36 residents in three households in the town and 101 at the manor. The geographic scope of the Jewish figure in Pinkas remains unresolved. 1939. Pinkas attributes three of seven telephones to Jews.[29]

1940–41. Soviet occupation and annexation, then the German invasion and occupation. 26 August 1941. District massacre at Krakynė: 767 Jewish men + 1,113 Jewish women + 687 Jewish children = 2,567 Jews. Two additional entries, a Lithuanian communist and a Russian communist woman in Jäger’s terminology, make 2,569. No Antazavė subtotal. 25 October 1944. Soviet commission act. 26 or 27 December 1944. Antazavė Forest battle.[30]

Appendix B. Actors, conduct and attribution

Karl Jäger, Einsatzkommando 3 commander and author of the murder tally. Joachim Hamann, mobile-unit leader identified in the German report and linked to Krakynė by regional sources. Zarasai County white armbanders and Lithuanian police, identified collectively in regional accounts. Lithuanian guards in Dusetos, described in Pinkas and in the Krupavičius account. Local Lithuanians took Jewish homes and possessions in Dusetos, according to Pinkas. Names, precise office assignments and individual acts require the records in Appendix C.[31]

Appendix C. Records to obtain and produce

The Genocide and Resistance Research Centre of Lithuania must obtain and produce the following records from the Lithuanian Central State Archives (LCVA), Lithuanian Special Archives (LYA) and Lithuanian State Historical Archives (LVIA), as applicable. Other holders and Lithuanian bodies responsible for their own records are identified below. **C1.** The 1923 census schedules and settlement tables for the town, manor and valsčius, and the Hebrew original of Pinkas p. 149. Explain the 36 versus 66 discrepancy and identify the unit to which the Jewish figure of 15 applies. Search location: LCVA for schedules. The National Library produces its own printed edition. Yad Vashem holds the Hebrew Pinkas. **Missing; not yet requested.**

C2. The 1939 telephone directory page and supplements for Antazavė and Dusetos, subscriber applications, address and business registers. Identify and locate the subscribers and distinguish an enterprise from a household. Search location: National Library and Lithuanian Central State Archives. **Missing; not yet requested.**

C3. 1939–1942 residence, household, civil status, refugee and deportation lists for the settlement, manor and valsčius. Trace individuals across both occupations and identify departures. Search location: Lithuanian Central State Archives and Lithuanian State Historical Archives. **Missing; not yet requested.**

C4. June–August 1941 county and valsčius orders and police logs on marking, registration, arrests, detention, guard duty and violent incidents. Identify when restrictions were enforced, who carried them out and who was affected. Search location: Lithuanian Central State Archives and Lithuanian Special Archives. **Missing; not yet requested.**

C5. Užtiltė prisoner and guard rosters, labor assignments, employer accounts, payrolls and complaints. Identify prisoners from Antazavė, the conditions of work and parties receiving its benefit. Search location: Lithuanian Central State Archives and Lithuanian Special Archives. **Missing; not yet requested.**

C6. Property seizure, inventory, auction, receipt, tax, cadastral, and transfer files for Antazavė’s Jewish homes and businesses. Trace assets from named owners to custodians or recipients. Search location: LCVA and regional archives. Zarasai District Municipality produces its own records. **Missing; not yet requested.**

C7. Escort, vehicle requisition, police duty, personnel and shooting-site records for the 26 August operation. Test the Antazavė link, identify transport and command assignments and establish individual acts. Search location: LCVA and LYA. Bundesarchiv is a holder. **Missing; not yet requested.**

C8. Full 25 October 1944 commission file with annexes, exhumation records and witness depositions. Assess the 7,500 figure, site boundaries, chronology and evidence identifying victims. Search location: LYA. USHMM RG-22.002M and GARF 7021-94-439 are holdings locators. **Missing; not yet requested.**

C9. Unabridged regional testimonies, Pages of Testimony and family documents naming Antazavė residents or wartime shelters. Identify victims, survivors and rescue with person-specific evidence. Search location: Yad Vashem, Yahad–In Unum and USHMM are holders. The Vilna Gaon Museum produces its own holdings. **Missing; not yet requested.**

C10. Case indices, judgments, rehabilitation decisions, and nomination files for any person whom 1941 records connect to Antazavė acts. Test identity, legal disposition and honors on an individual basis. Search location: LYA. Courts and the Office of the President or the granting body produce their own decisions. **Missing; not yet requested.**

Appendix D. Institutional claims and documentary comparison

The national encyclopedia's town total of 66 conflicts with the published census figure of 36. Both give 101 for the manor. The original Hebrew Pinkas text and the census schedules are needed to resolve the Jewish count. The encyclopedia's omission of Jewish residents should be addressed with the 1939 directory and household records. The museum and municipality recognize the Krakynė massacre publicly. Their coverage offers a place to incorporate named Antazavė victims once records identify them.[32]

The Centre declined an editorial change to the Furmonavičius passage in a general publication. Decision 55R-1130 concerned the publication and supplies no determination on Antazavė. The test of the interpretation in Zarasai County rests on the contemporaneous report and the records of confinement, dispossession and transport.[33]

Substantiated corrections will be published as dated corrections.

Antazavė — miestelio tyrimo ataskaita (1915–1945)

Antazavės žydų šeimos ir Zarasų apskrities žydų nužudymas

Grant Arthur Gochin • 2026 m. lapkričio 14 d.

Istoriniai pavadinimai: Antazavė (lietuviškai), Antazave (jidiš pavadinimo transliteracija leidinyje „Pinkas Hakehillot“). Zarasų rajonas, Lietuva.[34]

1. Tyrimo išvados

„Yad Vashem“ žydų bendruomenių enciklopedijoje nurodyta, kad 1939 m. žydams priklausė trys iš septynių Antazavės telefonų. Antazavės žydų likimas susietas su aplinkinių bendruomenių sunaikinimu po 1941 m. birželio Vokietijos įsiveržimo. Kur karo metais atsidūrė konkretūs abonentai ir jų šeimos, dar reikia nustatyti. Apskrities šaltiniuose aprašyti lietuviai sargybiniai, žydų namų ir turto užgrobimas gretimose Dusetose ir lietuvių policininkų dalyvavimas vokiečių vadovaujamose masinėse žudynėse Krakynėje.[35]

1941 m. rugpjūčio 26 d. „Einsatzkommando 3“ įraše „Zarasai“ nurodyti 2 569 nužudytieji: tarp jų 767 žydų vyrai, 1 113 žydžių moterų ir 687 žydų vaikai. Tai apskrities žudynių skaičius. Įraše aukos nesuskirstytos pagal gyvenamąją vietą. Antazavės gyventoją į Krakynės aukų sąrašą galima įtraukti, kai atskiras šaltinis susieja tą asmenį su žudynėmis.[36]

2. Pirmasis pasaulinis karas ir tarpukario bendruomenė

Prie Zalvės ežero įsikūrusi Antazavė buvo valsčiaus centras. Antazavės pavadinimu gali būti vadinama gyvenvietė, dvaras arba visas valsčius. Zarasų krašto muziejus nurodo, kad 1915 m. dvaro rūmuose įsikūrė komendantūra, o 1918 m. – revoliucinis komitetas. Šios datos žymi rūmų paskirties pokyčius žlungant imperinei valdžiai ir kuriantis nepriklausomai valstybei. Dvaro nuosavybės ir valdymo dokumentų bei miestelio gyventojų ir verslo dokumentų reikia ieškoti atskirai.[37]

Paskelbtoje 1923 m. surašymo gyvenviečių lentelėje Antazavės miestelyje nurodyti 36 gyventojai trijuose ūkiuose, o dvare – 101. „Visuotinė lietuvių enciklopedija“ miesteliui nurodo 66, dvarui – 101. Miestelio duomenys skiriasi 30 gyventojų. „Pinkas“ vertime į anglų kalbą nurodyta 15 žydų, tačiau 101 žmogus prieštaringai įvardytas kaip ne žydai, tarp kurių buvę žydų. Paskelbtoje lentelėje pateikti gyvenviečių gyventojų skaičiai, o atskirų duomenų apie žydus šiose eilutėse nėra. Kuriam vienetui priskirti 15 žydų, reikia nustatyti pagal hebrajišką originalą ir surašymo lapus. Žydų dalies procentais neskaičiuoju.[38]

1930 m. rinkinyje paskelbtame telefonų sąrašo lape Antazavė priskirta Zarasų apskričiai, o girininkas nurodytas klebonijoje. Antazavės įrašai atskirti nuo Antalieptės ir Antašavos. „Pinkas“ duomenimis, 1939 m. žydams priklausė trys iš septynių telefonų. Originaliame sąraše galima ieškoti vardų, adresų ir įmonių pavadinimų. Abonento tapatybę, šeimos sudėtį, turto nuosavybę ir gyvenamąją vietą invazijos išvakarėse reikia pagrįsti atskirais dokumentais.[39]

Dusetų skyriuje aprašoma didesnė žydų bendruomenė, jos maldos namai, hebrajų mokykla, liaudies bankas, amatininkai ir prekybininkai. Šios žinios nurodo, kur ieškoti santuokos, prekybos ir bendruomenės dokumentų. Dusetų įrašas padėtų nustatyti vietos ryšį, jeigu jame būtų nurodytas Antazavės gyventojas, adresas ar sandoris.[40]

3. Sovietų okupacija ir Vokietijos įsiveržimas

Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvą 1940 m. birželį, o rugpjūtį ją aneksavo. Zarasų krašto muziejus nurodo, kad 1941 m. paskutinis Antazavės dvaro savininkas Mikalojus Voinarovskis ir jo žmona buvo ištremti į Sibirą. „Pinkas“ Dusetų skyriuje aprašytas sovietų vykdytas verslo turto nusavinimas ir žydų įstaigų pertvarkymas. Šie įvykiai priklauso pirmosios sovietų okupacijos istorijai. Antazavės žydų turto užgrobimą vokiečių okupacijos metais reikia tirti pagal atskirą dokumentų grandinę.[41]

1941 m. birželio 22 d. Vokietija įsiveržė į Sovietų Sąjungą ir per kelias savaites okupavo Lietuvą. Zarasų apskrityje persekiojimas baigėsi rugpjūčio masinėmis žudynėmis. „Pinkas“ Antazavės žydų likimą sieja su visos apylinkės žydų likimu, tačiau nenurodo vietinės suėmimo datos, sargybinių, kalinimo vietos ar maršruto. Dusetų ir Zarasų šaltiniai padeda nustatyti, kokių dokumentų ir liudijimų reikia ieškoti.[42]

4. Persekiojimas, turto užgrobimas ir priverstinis darbas

„Pinkas“ aprašo ginkluotų lietuvių nacionalistų smurtą ir plėšimą dar iki vokiečių atvykimo į Dusetas. Vėliau žydai buvo uždaryti už tilto esančiose perpildytose patalpose, kur juos saugojo lietuviai sargybiniai. Vietos ir apylinkių lietuviai užėmė jų namus ir pasisavino turtą. Zarasų krašto žydų istorijos svetainėje nurodoma Užtiltė ir pateikiamas Mykolo Krupavičiaus pasakojimas, kuriame vokiečiams priskiriamas žydų suvarymas, o lietuvių policijai – jų saugojimas. Svetainėje taip pat aprašytas kalinių turto išsidalijimas. Abu šaltiniai liudija, kad kalinius saugojo lietuviai. Kalinimas ir turto užgrobimas išsamiau nagrinėjami Dusetų ataskaitoje.[43]

Abiejuose šaltiniuose aprašoma, kaip Dusetose įkalintus žydų vyrus vertė sunkiai dirbti miestelyje ir ūkiuose. „Pinkas“ taip pat aprašo mušimą. Priverstinis darbas be atlygio yra vergovė. Šaltiniai pagrindžia darbo prievartą Dusetose. Darbo paskyrimo, atlyginimų ir darbdavių dokumentai padėtų nustatyti, kas skirstė darbus, ar mokėtas atlygis, kas gavo naudos ir ar tarp priverstinių darbininkų buvo Antazavės gyventojų.[44]

1939 m. ryšių duomenys padeda pradėti Antazavės patalpų, įmonių turto ir asmeninių daiktų paiešką. Konfiskavimo aprašas, aukciono protokolas, mokesčių ar kadastro įrašas ir vėlesnis perleidimo aktas gali pagrįsti skirtingas turto užgrobimo grandis. Konkretaus Antazavės žydų šeimos turto ir jo gavėjo dar nepavyko nustatyti. C priede nurodyti dokumentai dėl žymėjimo, registracijos, suėmimo, kalinimo, apsaugos, darbo, turto ir konkrečių smurto veiksmų.[45]

„Pinkas“ aprašo, kaip gretimoje Antalieptėje Lietuvos šaulių sąjungos nariai kankino žydus, o žydai buvo skiriami priverstiniams darbams ūkiuose. Šie veiksmai vyko Antalieptėje.[46]

5. Gabenimas ir žudynės Krakynėje

Krakynės miško žudynių vieta yra Degučių seniūnijoje, Savičiūnų apylinkėse, netoli Vencavų. Iš Dusetų kalinimo vietos žydai buvo varomi į mišką. „Yahad–In Unum“ aprašo rekvizuotus vežimus, kuriais gabenti negalėję eiti žmonės, ir nurodo, kad tarp palydos buvo baltaraiščių. Konvojaus sąrašas ar liudijimas, kuriame įvardyta Antazavė arba jos gyventojas, leistų nustatyti konkretaus žmogaus kelią.[47]

„Yahad–In Unum“ nurodo „Einsatzkommando 3“ ir lietuvių policininkus. Zarasų krašto žydų istorijos svetainėje įvardyti Hamanno skrajojantis būrys, vokiečiai ir Zarasų apskrities baltaraiščiai. Karlas Jägeris vadovavo „Einsatzkommando 3“ ir užfiksavo žudynes ataskaitoje. Šie šaltiniai pagrindžia vokiečių vadovavimą operacijai ir tiesioginį lietuvių dalyvavimą apskrities mastu. Nustatant, kas vadovavo konkrečiam būriui, kas lydėjo kalinius ir kas šaudė prie duobės, kiekvieną veiksmą reikia pagrįsti atskirai.[48]

„Yahad–In Unum“ paskelbtoje 1944 m. sovietų Ypatingosios valstybinės komisijos akto ištraukoje nurodyta 7 500 aukų. Zarasų krašto šaltinyje nurodyta, kad paminkle įrašyta 8 000, o Mendelis Davidsonas prisiminė apie 4 500. Tai skirtingi tų pačių žudynių skaičiavimai. To meto vykdytojo ataskaitoje Jägeris įrašė 2 569 žmones, tarp jų 2 567 žydus. „Yahad“ pasakojime 2 567 pateikiamas kaip bendras skaičius, nors prie trijų žydų kategorijų dar

priskiriami du žmonės. Svetainės santraukoje pateiktas mažiausias skaičius yra 2 569. Krakynės aukų skaičiai ir sovietų komisijos aktas išsamiau nagrinėjami Rimšės ataskaitoje.[49]

6. Aukos, išsigelbėjimas ir gelbėjimas

Dusetų skyriuje tarp nužudytųjų įvardytas rabinas Tuvija Dovas Šlesingeris. Elijahu (Elka) Baronas iš žudynių vietos pabėgo ir nuskendo dar iki vokiečių okupacijos pabaigos. Zarasų krašto svetainėje perduodamas Krupavičiaus pasakojimas, kad Lukošiūnų šeima Bileišiuose slėpė mažametę gydytojo Epšteino dukrą, kurią vokiečiai aptiko per kratą. Pasakojime taip pat minimi kai kurių pareigūnų ir sargybinių priešinimosi žiauriam elgesiui atvejai. Šie atvejai susiję su Dusetų apylinkėmis. Cituojami dokumentai neleidžia įvardyti Antazavės aukos, išgyvenusiojo ar gelbėtojo.[50]

Šeimų sąraše kiekvieną žmogų reikia susieti su paskutine patvirtinta gyvenamąja vieta ir pirmuoju jo likimą patvirtinančiu karo metų įrašu. Gimimo, gyvenimo, kalinimo ir mirties vietas reikia nurodyti atskirai. Pabėgimas, sovietų tremtis, perkėlimas į getą, nužudymas ir išgyvenimas įtraukiami į apskaitą pagal datuotus įrašus arba įvardytus liudijimus.[51]

7. Sovietų sugrįžimas, paminklai ir institucijų pasakojimai

1944 m. į apylinkes grįžo Raudonoji armija. Spalį sovietų komisija rinko duomenis apie žudynes. Gruodį Antazavės šile Lokio rinktinė kovėsi su sovietų pajėgomis. Šaltiniuose nurodoma gruodžio 26 arba 27 d. Tai vėlesnės sovietų okupacijos įvykis, vykęs kitoje vietoje negu 1941 m. žudynės Krakynėje. Cituojamuose šaltiniuose nėra duomenų, kurie susietų už 1944 m. kautynes minimą asmenį su konkrečiais veiksmais prieš žydus 1941 m.[52]

Zarasų krašto muziejus ir savivaldybė viešai pagerbia Krakynės aukas. Muziejus įvardija kelias žydų bendruomenes ir mini kitas vietoves. „Visuotinės lietuvių enciklopedijos“ straipsnyje apie Antazavę aptariamas dvaras, mokykla, gyventojų skaičius ir antisovietinis pasipriešinimas, tačiau žydų gyvenimas, aprašytas „Pinkas“, nepaminėtas. Patikslintam straipsniui reikia surašymo ir abonentų įrašų bei vardinių karo metų dokumentų. Nė vienas vietinis reabilitavimo, baudžiamojo persekiojimo ar pagerbimo sprendimas šioje ataskaitoje nesiejamas su įvardytu Holokausto vykdytoju.[53]

8. Ar lietuvių dalyvavimas buvo marginalus?

Leidinio „The Holocaust in Lithuania 1941–1944“ spausdintame 40 puslapyje Darius Furmonavičius rašo „If there were Lithuanians who took part in these events,“ ir jų indėlį vadina „supporting cast and thus essentially marginal.“ Centro leidinyje paskelbtas autoriaus teiginys savaime neturi įrodomosios vertės. Istorinės išvados grindžiamos pirminiais dokumentais.[54]

Centras šią ištrauką paskelbė ir 2026 m. lapkričio 3 d. sprendimu 55R-1130, kurį pasirašė laikinai generalinio direktoriaus pareigas einantis Arūnas Bubnys, atsakydamas į prašymą 7R-1167, atsisakė ją taisyti ar papildyti redakcine pastaba. Centras formuluotę pavadino „autoriaus mokslinės interpretacijos“ dalimi.[55]

Jägerio ataskaitos 7 lape Jägeris nurodo, kad Hamannas užtikrino bendradarbiavimą su „litauischen Partisanen“ ir atitinkamomis civilinėmis valdžios institucijomis. Krakynėje apskrities šaltiniai nurodo, kad lietuvių policininkai ir baltaraiščiai lydėjo aukas ir dalyvavo žudynėse. Dusetose lietuviai saugojo įkalintus žydus, belaisviai buvo verčiami dirbti, o vietos ir apylinkių žmonės pasisavino žydų namus ir turtą.[56]

Ar dokumentais pagrįsti lietuvių veiksmai persekiojant ir žudant Dusetų ir Zarasų apylinkių, įskaitant Antazavę, žydus laikytini marginaliu dalyvavimu? Mano atsakymas – ne. Lietuviai sargybiniai Užtiltėje laikė žydus kalinius ir vertė juos dirbti, vietos lietuviai perėmė jų namus ir turtą, o lietuvių policininkai ir baltaraiščiai lydėjo aukas ir dalyvavo žudynėse Krakynėje. Antazavės šaltiniai dar neleidžia nustatyti, kas atliko veiksmus pačiame miestelyje.[57]

2024 m. sausio 1 d. „Yad Vashem“ lentelėje Lietuvai nurodyti 924 Pasaulio tautų teisuoliai (ENRS ir „Echoes“ pateikta lentelė).[58] Stasys Vaitekūnas nurodo, kad 1945 m. Lietuvoje gyveno 2 500 000 žmonių.[59] 924 ÷ 2 500 000 × 100 = 0,03696 %, arba maždaug 0,037 %.

Jeigu gelbėtojai viešai pagerbiami kaip lietuvių moralinio veikimo įrodymas, kaip šiuos dokumentais pagrįstus lietuvių dalyvių veiksmus galima laikyti iš esmės marginaliais? Šis skaičius apima apdovanojimą gavusius asmenis. Policininkų, sargybinių ir kitų asmenų vaidmenį Dusetose bei Krakynėje reikia vertinti pagal dokumentuotus veiksmus.[60]

9. Išvada

Antazavės žydų šeimų gyvenimas ir likimas priklauso miestelio tarpukario ir okupacijų istorijai. 1939 m. šaltinis paliudija jų turėtus telefonus. Vėlesnį kiekvieno žmogaus likimą reikia nustatyti atskirai. 1941 m. rugpjūčio apskrities duomenys dokumentuoja žydų vyrų, moterų ir vaikų nužudymą bei esminį lietuvių dalyvavimą vokiečių vadovaujamoje operacijoje. Pirmiausia Antazavės šeimas reikia susieti su vardais, konkrečiais veiksmais ir datuotais dokumentais.[61]

A priedas. Chronologija ir aukų skaičiai

1915 ir 1918 m. Zarasų krašto muziejaus duomenimis, dvare veikė komendantūra, vėliau – revoliucinis komitetas. 1923 m. Paskelbtoje lentelėje miesteliui nurodyti 36 gyventojai trijuose ūkiuose, dvarui – 101. Kuriam vienetui taikomas „Pinkas“ nurodytas žydų skaičius, dar reikia nustatyti. 1939 m. „Pinkas“ žydams priskiria tris iš septynių telefonų.[62]

1940–1941 m. Sovietų okupacija ir aneksija, po jų – Vokietijos įsiveržimas ir okupacija. 1941 m. rugpjūčio 26 d. Apskrities žudynės Krakynėje: 767 žydų vyrai + 1 113 žydžių moterų + 687 žydų vaikai = 2 567 žydai. Jägerio įrašo dar du žmonės – lietuvis komunistas ir rusė komunistė – sudaro bendrą 2 569 skaičių. Atskiro Antazavės skaičiaus nėra. 1944 m. spalio 25 d. Sovietų komisijos aktas. 1944 m. gruodžio 26 arba 27 d. Antazavės šilo kautynės.[63]

B priedas. Asmenys, padaliniai ir veiksmai

Karlas Jägeris vadovavo „Einsatzkommando 3“ ir sudarė žudynių suvestinę. Joachimas Hamannas vadovavo mobiliam daliniui, kurį Zarasų krašto šaltinis sieja su Krakynės žudynėmis. Apskrities šaltiniai įvardija Zarasų apskrities baltaraiščius ir lietuvių policininkus. „Pinkas“ ir Krupavičiaus pasakojime minimi lietuviai sargybiniai Dusetose. „Pinkas“ nurodo, kad vietos lietuviai užėmė Dusetų žydų namus ir pasisavino jų turtą. Vardams, pareigoms ir konkretiems veiksmams nustatyti reikalingi C priedo dokumentai.[64]

C priedas. Dokumentai, kuriuos reikia gauti ir pateikti

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras privalo pagal dokumentų rūšį gauti iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo (LCVA), Lietuvos ypatingojo archyvo (LYA) ir Lietuvos valstybės istorijos archyvo (LVIA) ir pateikti toliau nurodytus dokumentus. Kiti saugotojai ir už savo dokumentus atsakingos Lietuvos įstaigos nurodyti toliau. **C1.** 1923 m. miestelio, dvaro ir valsčiaus surašymo lapus bei lenteles, taip pat „Pinkas“ 149 p. hebrajišką originalą. Paaiškinti, kodėl miesteliui nurodyti 36 arba 66 gyventojai, ir nustatyti, kuriam vienetui taikomas 15 žydų skaičius. Paieškos vieta: LCVA saugo surašymo lapus. Nacionalinė biblioteka pateikia savo leidinį. Hebrajišką „Pinkas“ leidimą saugo „Yad Vashem“. **Trūksta; dar neprašyta.**

C2. 1939 m. Antazavės ir Dusetų telefono abonentų sąrašus bei papildymus, abonentų prašymus, adresų ir įmonių registrus. Nustatyti abonentus, jų adresus ir atskirti įmones nuo šeimų. Paieškos vieta: Nacionalinė biblioteka ir Lietuvos centrinis valstybės archyvas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C3. 1939–1942 m. miestelio, dvaro ir valsčiaus gyvenamosios vietos, šeimų, civilinės būklės, pabėgėlių ir tremties sąrašus. Atsekti žmonių likimus per abi okupacijas ir nustatyti išvykusiuosius. Paieškos vieta: Lietuvos centrinis valstybės archyvas ir Lietuvos valstybės istorijos archyvas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C4. 1941 m. birželio–rugpjūčio mėn. apskrities ir valsčiaus įsakymus bei policijos žurnalus dėl žymėjimo, registravimo, suėmimų, kalinimo, sargybos ir smurto atvejų. Nustatyti apribojimų datas, vykdytojus ir nukentėjusius asmenis. Paieškos vieta: Lietuvos centrinis valstybės archyvas ir Lietuvos ypatingasis archyvas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C5. Užtiltės kalinių ir sargybinių sąrašus, darbo paskyrimus, darbdavių apskaitą, atlyginimų žiniaraščius ir skundus. Nustatyti kalinius iš Antazavės, darbo sąlygas ir darbo naudą gavusius asmenis. Paieškos vieta: Lietuvos centrinis valstybės archyvas ir Lietuvos ypatingasis archyvas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C6. Antazavės žydų namų ir įmonių turto paėmimo aktus, aprašus, aukcionų protokolus, kvitus, mokesčių, kadastro ir perleidimo bylas. Atsekti turtą nuo savininkų iki saugotojų ar gavėjų. Paieškos vieta: LCVA ir regioniniai archyvai. Zarasų rajono savivaldybė pateikia savo dokumentus. **Trūksta; dar neprašyta.**

C7. Rugpjūčio 26 d. operacijos palydos, vežimų rekvizavimo, policijos budėjimo, personalo ir žudynių vietos dokumentus. Patikrinti Antazavės ryšį, nustatyti gabenimo ir vadovavimo užduotis bei konkrečius veiksmus. Paieškos vieta: LCVA ir LYA. Vokietijos federalinis archyvas yra dokumentų saugotojas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C8. Visą 1944 m. spalio 25 d. komisijos bylą su priedais, ekshumacijos dokumentais ir liudytojų parodymais. Patikrinti 7 500 aukų skaičių, vietos ribas, chronologiją ir aukų tapatybių įrodymus. Paieškos vieta: LYA. JAV Holokausto memorialinio muziejaus RG-22.002M ir GARF 7021-94-439 yra saugojimo nuorodos. **Trūksta; dar neprašyta.**

C9. Visus apylinkių liudijimus, atminimo lapus ir šeimų dokumentus, kuriuose įvardyti Antazavės gyventojai ar slėptuvės. Nustatyti aukas, išgyvenusiuosius ir gelbėjimo atvejus pagal vardinius dokumentus. Paieškos vieta: „Yad Vashem“, „Yahad–In Unum“ ir JAV Holokausto memorialinis muziejus yra saugotojai. Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus pateikia savo saugomus dokumentus. **Trūksta; dar neprašyta.**

C10. Bylų rodykles, nuosprendžius, reabilitavimo sprendimus ir teikimo apdovanojimams bylas dėl asmenų, kuriuos 1941 m. dokumentai sieja su veiksmais Antazavėje. Patikrinti asmens tapatybę, teisinį sprendimą ir pagerbimą. Paieškos vieta: LYA. Teismai ir Prezidento kanceliarija arba apdovanojimą skyrusi įstaiga pateikia savo sprendimus. **Trūksta; dar neprašyta.**

D priedas. Institucijų teiginiai ir jų dokumentinis patikrinimas

Enciklopedija miesteliui nurodo 66 gyventojus, o paskelbta surašymo lentelė – 36. Abu šaltiniai dvarui nurodo 101 gyventoją. Žydų skaičiui patikslinti reikia hebrajiško „Pinkas“ originalo ir surašymo lapų. Antazavės žydų gyvenimas straipsnyje turėtų būti aprašytas remiantis 1939 m. abonentų sąrašu ir šeimų dokumentais. Muziejus ir savivaldybė viešai mini Krakynės žudynes. Nustačius Antazavės aukų tapatybes, šiuos žmones bus galima įvardyti ir minėjimuose.[65]

Centras atsisakė taisyti Furmonavičiaus ištrauką bendro pobūdžio leidinyje. Sprendimas 55R-1130 susijęs su leidiniu ir jame nėra išvados dėl Antazavės. Vertinant teiginį Zarasų apskrities mastu, reikia remtis to meto ataskaita ir kalinimo, turto užgrobimo bei gabenimo dokumentais.[66]

Pagrįsti pataisymai bus skelbiami nurodant pataisymo datą.

1. Josef Rosin, “Antazave,” in Pinkas Hakehillot Lita, ed. Dov Levin (Yad Vashem, 1996), p. 149, English trans. Shaul Yannai. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavė,” Istorija. Source.

2. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas Hakehillot Lita (Yad Vashem, 1996), “Dusetos,” p. 204 ff., English translation, wartime section. Source. Yahad–In Unum, “Degučiai (Diagučiai),” site history, interview YIU268LT and excerpt of 25 October 1944 act, GARF 7021-94-439, USHMM RG.22-002M. Source. Karl Jäger, Einsatzkommando 3 execution report, 1 December 1941, sheet 3, 26 August Zarasai row, PHDN facsimile and

transcription. Source.

3. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

4. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Zarasų krašto muziejus, “Amatų centras Antazavės dvare,” 1915 and 1918 entries. Source. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source.

5. Centralinis statistikos biuras, Lietuvos apgyventos vietos (Kaunas, 1925), p. 522, Antazavės valsčius, rows 4–5. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

6. Lietuvos telefono abonentų sąrašas, 1930 directory index, digitized leaf 0093, Antazavė, Genealogy Indexer. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

7. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source.

8. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Zarasų krašto muziejus, “Antazavės dvaras,” account of the 1941 deportation. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source.

9. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

10. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Istorija” (Dusetos), Užtiltė and Mykolas Krupavičius manuscript excerpt. Source. Grant Arthur Gochin, Dusetos — Town Research Report (1915–1945), 2 November 2026, §§1, 19–21. Source.

11. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

12. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

13. Pinkas Hakehillot Lita (Yad Vashem, 1996), Antaliepte, wartime section. Source.

14. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Žydų žudynių vieta ir kapai,” heritage object 11382. Source.

15. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Karl Jäger, Einsatzkommando 3 execution report, 1 December 1941, sheet 7, Hamann and local cooperation, PHDN facsimile and transcription. Source.

16. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė.

Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Grant Arthur Gochin, Rimšė — Town Research Report (1915–1945), forthcoming.

17. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

18. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

19. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

20. Zarasų krašto muziejus, “Tebūnie šventas ir amžinas jų atminimas,” Krakynė commemoration. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

21. Darius Furmonavičius, “Lithuanian Resistance Against the First Soviet Occupation and Nazi Occupation, and the Determination to Remain in Europe,” The Holocaust in Lithuania 1941–1944 (LGGRTC, 2020), printed p. 40. Source.

22. LGGRTC, “Dėl 2026 m. rugsėjo 21 d. prašymo,” 55R-1130, 3 November 2026, pp. 1–2 and metadata p. 3. Source.

23. Jäger, sheet 7. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

24. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Jäger, sheet 7. Source. Grant Arthur Gochin, “Fuzzy History,” The Times of Israel Blogs, 5 November 2026. Source.

25. ENRS / Echoes, exhibition catalogue, PDF p. 2, reproduction of Yad Vashem statistics dated 1 January 2024. Source.

26. Stasys Vaitekūnas, “Human Resources of Lithuania: On the Question of the Fate of the Nation,” Bulletin of Geography. Socio-economic Series 10 (2008), p. 96, table 1. Source.

27. ENRS / Echoes, exhibition catalogue, PDF p. 2, reproduction of Yad Vashem statistics dated 1 January 2024. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

28. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

29. Zarasų krašto muziejus, “Amatų centras Antazavės dvare,” 1915 and 1918 entries. Source. 1923 census settlement table, p. 522. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

30. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

31. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Jäger, sheet 7. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

32. 1923 census settlement table, p. 522. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Zarasų krašto muziejus, “Tebūnie šventas ir amžinas jų atminimas,” Krakynė commemoration. Source. Zarasų rajono savivaldybė, “Paminėti Krakynės miške nužudyti Zarasų rajono žydai,” 84th anniversary. Source.

33. Furmonavičius, printed p. 40. Source. LGGRTC, 55R-1130, pp. 1–3. Source. Jäger, sheet 7. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

34. Josef Rosin, “Antazave,” in Pinkas Hakehillot Lita, ed. Dov Levin (Yad Vashem, 1996), p. 149, English trans. Shaul Yannai. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavė,” Istorija. Source.

35. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas Hakehillot Lita (Yad Vashem, 1996), “Dusetos,” p. 204 ff., English translation, wartime section. Source. Yahad–In Unum, “Degučiai (Diagučiai),” site history, interview YIU268LT and excerpt of 25 October 1944 act, GARF 7021-94-439, USHMM RG.22-002M. Source. Karl Jäger, Einsatzkommando 3 execution report, 1 December 1941, sheet 3, 26 August Zarasai row, PHDN facsimile and transcription. Source.

36. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

37. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Zarasų krašto muziejus, “Amatų centras Antazavės dvare,” 1915 and 1918 entries. Source. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source.

38. Centralinis statistikos biuras, Lietuvos apgyventos vietos (Kaunas, 1925), p. 522, Antazavės valsčius, rows 4–5. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

39. Lietuvos telefono abonentų sąrašas, 1930 directory index, digitized leaf 0093, Antazavė, Genealogy Indexer. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

40. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source.

41. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Zarasų krašto muziejus, “Antazavės dvaras,” account of the 1941 deportation. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source.

42. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

43. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Istorija” (Dusetos), Užtiltė and Mykolas Krupavičius manuscript excerpt. Source. Grant Arthur Gochin, Dusetos — Town Research Report (1915–1945), 2 November 2026, §§1, 19–21. Source.

44. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

45. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

46. Pinkas Hakehillot Lita (Yad Vashem, 1996), Antaliepte, wartime section. Source.

47. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Žydų žudynių vieta ir kapai,” heritage object 11382. Source.

48. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Karl Jäger, Einsatzkommando 3 execution report, 1 December 1941, sheet 7, Hamann and local cooperation, PHDN facsimile and transcription. Source.

49. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Grant Arthur Gochin, Rimšė — miestelio tyrimo ataskaita (1915–1945), rengiama spaudai.

50. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

51. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

52. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

53. Zarasų krašto muziejus, “Tebūnie šventas ir amžinas jų atminimas,” Krakynė commemoration. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

54. Darius Furmonavičius, “Lithuanian Resistance Against the First Soviet Occupation and Nazi Occupation, and the Determination to Remain in Europe,” The Holocaust in Lithuania 1941–1944 (LGGRTC, 2020), printed p. 40. Source.

55. LGGRTC, “Dėl 2026 m. rugsėjo 21 d. prašymo,” 55R-1130, 3 November 2026, pp. 1–2 and metadata p. 3. Source.

56. Jäger, sheet 7. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

57. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Jäger, sheet 7. Source. Grant Arthur Gochin, “Fuzzy History,” The Times of Israel Blogs, 5 November 2026. Source.

58. ENRS / Echoes, exhibition catalogue, PDF p. 2, reproduction of Yad Vashem statistics dated 1 January 2024. Source.

59. Stasys Vaitekūnas, “Human Resources of Lithuania: On the Question of the Fate of the Nation,” Bulletin of Geography. Socio-economic Series 10 (2008), p. 96, table 1. Source.

60. ENRS / Echoes, exhibition catalogue, PDF p. 2, reproduction of Yad Vashem statistics dated 1 January 2024. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

61. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

62. Zarasų krašto muziejus, “Amatų centras Antazavės dvare,” 1915 and 1918 entries. Source. 1923 census settlement table, p. 522. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

63. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

64. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Jäger, sheet 7. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

65. 1923 census settlement table, p. 522. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Zarasų krašto muziejus, “Tebūnie šventas ir amžinas jų

atminimas,” Krakynė commemoration. Source. Zarasų rajono savivaldybė, “Paminėti Krakynės miške nužudyti Zarasų rajono žydai,” 84th anniversary. Source.

66. Furmonavičius, printed p. 40. Source. LGGRTC, 55R-1130, pp. 1–3. Source. Jäger, sheet 7. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

eSGN

This document is signed with eSGN

To check its signatures, open this PDF using Adobe Acrobat Reader.

For more information, visit the Adobe Acrobat's Learn & Support section.

verified by Digidentity

Signature Types

- Signed by a natural person
- Signed by a natural person with a registered profession
- Signed by a legal person or registered organisation

Levels of Electronic Signature

- Simple Electronic Signature
- Advanced Electronic Signature
- Qualified Electronic Signature

Prašymas įamžinti Antazavės žydų istoriją ir pateikti duomenis apie Antazavės žydų laidojimo vietą

AZV-MEM-01 · Data – kvalifikuoto elektroninio parašo data

Grant Arthur Gochin, Lietuvos Respublikos pilietis · 10900 Winnetka Avenue, Chatsworth, CA 91311, JAV · +1 818-625-6513 · ggochin@gmail.com

Zarasų rajono savivaldybės administracijai (info@zarasai.lt).

Kopija Antazavės seniūnijai per savivaldybę (info@zarasai.lt), Zarasų krašto muziejui (muziejus@zarasai.lt), Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenei, pirmininkei Fainai Kukliansky (info@lzb.lt), ir ambasadoriui Arvydui Daunoravičiui, Lietuvos delegacijos IHRA vadovui, per Užsienio reikalų ministeriją (urm@urm.lt), susipažinti ir informuoti.

Remiuosi savo Antazavės vietovės tyrimo ataskaita · https://grantgochin.substack.com/p/antazave-town-research-report-19151945, Josefo Rosino bendruomenės aprašu ir priede išvardytais šaltiniais. Šis prašymas skirtas Antazavei. 1941 m. rugpjūčio 26 d. Krakynės miške (Savičiūnų apylinkėse, netoli Vencavų) buvo nužudyti Zarasų apskrities žydai. Aukų konvojavime ir žudynėse dalyvavo lietuvių policininkai ir baltaraiščiai. „Einsatzkommando 3“ raporto eilutėje „Zarasai“ nurodyti 2 569 nužudytieji, iš jų 2 567 žydai. Turimi šaltiniai neleidžia nustatyti, kur buvo nužudyti Antazavės žydai. Ankstesni prašymai DUS-002 ir DUS-003 susiję su Dusetų viešaisiais tekstais ir atminimo vietomis. Prašau nurodyti ankstesnį registracijos numerį, punktą ir sprendimą, jei kuri nors šio prašymo dalis jau buvo išnagrinėta.

1. Užregistruoti prašymą ir pateikti numerį, datą bei atsakingų padalinių kontaktus.

2. Įvertinti dvikalbės atminimo lentos įrengimą prie Antazavės seniūnijos, Juozo Gruodžio mokyklos arba viešai prieinamo Antazavės dvaro. Nurodyti kiekvienos vietos valdytoją, prieinamumą, reikiamus sutikimus, finansavimą, darbų terminą ir būsimo ženklo priežiūrą. Pasitarti su mokykla, savininkais, Zarasų krašto muziejumi ir Lietuvos žydų bendruomene.

3. Apsvarstyti tokį užrašą: „Antazavėje gyveno žydai. 1941 m. rugpjūčio 26 d. Krakynės miške (Savičiūnų apylinkėse, netoli Vencavų) buvo nužudyti Zarasų apskrities žydai. Aukų konvojavime ir žudynėse dalyvavo lietuvių policininkai ir baltaraiščiai. „Einsatzkommando 3“ raporto eilutėje „Zarasai“ nurodyti 2 569 nužudytieji, iš jų 2 567 žydai. Ši lenta skirta nužudytiems Antazavės žydams atminti.“ Įtraukti patikrintą informaciją į savivaldybės bei dvaro lankytojams skirtus tekstus. Pateikti sprendimą, tekstą ir paskelbimo datą.

4. 2026 m. lapkričio 24 d. Zarasų rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus vyriausiosios specialistės J. Kazlauskienės el. laiške į DUS-002 ir DUS-003 savivaldybė nurodė, kad „neatlieka istorinių tyrimų, todėl neturi įgaliojimų savarankiškai nustatyti ar oficialiai įvardyti istorinių įvykių vykdytojų“. Zarasų turizmo ir verslo informacijos centras apie Krakynę skelbia „naciai ir baltaraiščiai sušaudė“. Ar savivaldybė yra Centro steigėja arba savininkė? Paaiškinti abiejų pozicijų teisinį

pagrindą ir suderinamumą. Ar būtų pritarta lentelei su tokia pačia šaltiniui priskirta formuluote ir kas tai sprendžia? Ar savivaldybė patvirtino Centro tekstą arba dėl jo buvo konsultuota? Kurią iš dviejų pozicijų savivaldybė pataisys? DUS-002 ir DUS-003 užregistruoti 2026 m. spalio 22 d., 20 darbo dienų terminas baigėsi lapkričio 20 d., o atsakymas gautas lapkričio 24 d., dviem darbo dienomis vėliau.

5. Paaiškinti, kaip vertintas Foti doktrinos · https://grantgochin.com/lithuania/#the-foti-doctrine nežinojimo kūrimo mechanizmas rengiant vietos istorijos tekstus. Nepriklausomai nuo to, ar pripažįstate šią analizės sistemą, prašau atsakyti dėl pateiktų įrodymų. Nurodyti, kuri nutarimu Nr. 33 patvirtinto plano priemonė susijusi su šiuo prašymu, kas ją vykdo ir kas atlikta.

6. Pateikti turimus duomenis apie Antazavės žydų laidojimo vietą.

7. Paprašyti LGGRTC ir muziejaus pateikti Antazavės ir Užtiltės dokumentus, įskaitant kalinių darbo paskyrimą, priežiūrą ir atlygį, žydų turto perėmimą, aukcionus bei perdavimą. Priverstinis darbas be atlygio yra vergovė. Atskirai pavesti nuo LGGRTC nepriklausomiems istorikams patikrinti tuos pačius šaltinius. Pateikti abiejų vertinimų klausimus, atsakymus, tikslias šaltinių nuorodas, interesų konfliktų valdymo ir nusišalinimo tvarką bei motyvuotą išvadų palyginimą. Nurodyti, ar vertinime dalyvaus raštą 55R-1130 pasirašęs Arūnas Bubnys ir kokios nešališkumo priemonės būtų taikomos.

Prašau atsakyti į kiekvieną punktą el. paštu. Kiek taikoma, prašau vadovautis Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4–5 dalimis, Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymu.

Vertinant viešas istorijos publikacijas prašau atsižvelgti į IHRA darbinę Holokausto neigimo ir iškraipymo apibrėžtį.

Esant vertimo neatitikimui vadovaujamasi lietuvišku tekstu.

Pagarbiai
Grant Arthur Gochin

English control translation

Request to commemorate Antazavė's Jewish history and provide records on the burial place of Antazavė's Jews

AZV-MEM-01 · Date of qualified electronic signature

Grant Arthur Gochin, citizen of the Republic of Lithuania · 10900 Winnetka Avenue, Chatsworth, CA 91311, USA · +1 818-625-6513 · ggochin@gmail.com

To Zarasai District Municipal Administration (info@zarasai.lt).

Copy for information and notice to Antazavė Eldership via the municipality (info@zarasai.lt), Zarasai Regional Museum (muziejus@zarasai.lt), the Jewish Community of Lithuania, attention Chair Faina Kukliansky (info@lzb.lt), and Ambassador Arvydas Daunoravičius, Head of Lithuania's IHRA delegation, through the Ministry of Foreign Affairs (urm@urm.lt).

This request draws on my Antazavė Town Research Report · https://grantgochin.substack.com/p/antazave-town-research-report-19151945, Josef Rosin's community history and the sources in the annex. It concerns Antazavė. On 26 August 1941, Jews of Zarasai County were murdered in Krakynė Forest, near Savičiūnai and Vencavai. Lithuanian police and white-armbanders escorted victims and participated in the killings. Einsatzkommando 3 recorded 2,569 people killed under "Zarasai," including 2,567 Jews. The available sources do not establish where Antazavė's Jews were murdered. Earlier requests DUS-002 and DUS-003 concerned Dusetos public texts and memorial sites. If any part of this request has already been decided, identify the registration number, item and decision.

1. Register this request and provide the number, date and contact details of the responsible units.

2. Assess a bilingual memorial board at Antazavė Eldership via the municipality (info@zarasai.lt), Juozo Gruodžio school or the publicly accessible Antazavė manor. Identify each site's manager, public access, approvals, funding, schedule and future maintenance. Consult the school, owners, Zarasai Regional Museum and the Jewish Community of Lithuania.

3. Consider this wording: "Jews lived in Antazavė. On 26 August 1941, Jews of Zarasai County were murdered in Krakynė Forest, near Savičiūnai and Vencavai. Lithuanian police and white-armbanders escorted victims and participated in the killings. The Zarasai entry in the Einsatzkommando 3 report records 2,569 killed, including 2,567 Jews. This board commemorates the murdered Jews of Antazavė." Include verified information in municipal and manor visitor texts. Provide the decision, wording and publication date.

4. In the 24 November 2026 email replying to DUS-002 and DUS-003 from J. Kazlauskienė, chief specialist in the Zarasai District Municipal Administration's Architecture and Territorial Planning Division, the municipality stated that it "neatlieka istorinių tyrimų, todėl neturi įgaliojimų savarankiškai nustatyti ar oficialiai įvardyti istorinių įvykių

vykdytojų” (it does no historical research and therefore lacks authority to independently determine or officially name perpetrators). The Zarasai Tourism and Business Information Centre says of Krakynė that “naciai ir baltaraiščiai sušaudė” (Nazis and white-armbanders shot the victims). Is the municipality the Centre’s founder or owner? Explain the legal basis and compatibility of the two positions. Would a board using the same attributed wording be approved, and who decides? Did the municipality approve the Centre’s text or was it consulted? Which of the two positions will the municipality correct? DUS-002 and DUS-003 were registered on 22 October 2026, the 20-working-day deadline fell on 20 November, and the reply arrived on 24 November, two working days later.

5. Explain how you assessed the Foti Doctrine’s · https://grantgochin.com/lithuania/#the-foti-doctrine mechanism of ignorance manufacture in the preparation of local histories. Regardless of whether you recognize this analytical framework, please address the evidence submitted. Identify the relevant measure of the plan approved by Resolution No. 33, the responsible body and action taken.

6. Provide records on the burial place of Antazavė’s Jews.

7. Ask LGGRTC and the museum for Antazavė and Užtiltė records, including prisoner work assignments, supervision and pay, and Jewish property seizures, auctions and transfers. Forced labor without wages is slavery. Separately commission historians independent of LGGRTC to examine the same sources. Provide both sets of questions, replies and precise references, conflict-of-interest and recusal procedures, and a reasoned comparison of the findings. State whether Arūnas Bubnys, who signed letter 55R-1130, will participate and what impartiality safeguards would apply.

Please reply by email to each item. Where applicable, apply Article 10(4)–(5) of the Law on Public Administration, the Law on the Right to Obtain Information and Data Reuse.

Please take the IHRA working definition of Holocaust denial and distortion into account when assessing public historical texts.

The Lithuanian text governs if the translations differ.

Sincerely,
Grant Arthur Gochin

Šaltiniai ir atitikmenys / Evidence and concordance

1. Grant Arthur Gochin, Antazavė — Town Research Report (1915–1945), 14 November 2026 · https://grantgochin.substack.com/p/antazave-town-research-report-19151945. §1, n. 3 identifies the Jäger entry. §§1, 5 and 8 cover Krakynė and Lithuanian participation. §4 covers Užtiltė and property. Appendix C, C1–C10 lists archival leads. Supports the opening and items 3 and 7.

2. Antazavė Manor, Zarasai Tourism and Business Information Centre · https://www.visitzarasai.lt/ka-veikti/lankytini-objektai/280/antazaves-dvaras-39, manor visitor listing, and VLE, “Antazavė” · https://www.vle.lt/straipsnis/antazave/, opening section identifying the school. Consulted 28 November 2026. Supports item 2.

3. Jäger report, sheet 3 · https://phdn.org/archives/holocaust-history.org/works/jaeger-report/htm/img003.htm.de.html, Zarasai row of 26 August 1941. Consulted 28 November 2026. Supports item 3.

4. Zarasai Tourism and Business Information Centre, Krakynė listing · https://www.visitzarasai.lt/ka-veikti/lankytini-objektai/280/zydu-masiniu-zudyniu-vieta-krakynes-miske-94, captured 21 October 2026. The attached pages reproduce the quotation in DUS-003 and identify its source in annex item 11. Supports item 4.

5. Jurgita Kazlauskienė, Zarasai District Municipal Administration, email of 24 November 2026 replying to DUS-002 and DUS-003. Reproduced below. Supports item 4.

2026-11-24 · Zarasų rajono savivaldybės el. laiškas

Jurgita Kazlauskienė → Grant Arthur Gochin

Laba diena, gerb. Grant Arthur Gochin,

Atsakydami į Jūsų prašymus dėl žydų žudynių vietos Krakynės miške (Kultūros vertybių registro kodas 11382) ir Dusetų geto vietos ženklinimo bei registro duomenų papildymo, taip pat dėl Dusetų viešųjų informacinių tekstų papildymo, įvardijant 1941 m. Dusetų žydų persekiojimo ir žudynių vykdytojus, informuojame, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 3 dalies 5 punktu:

• Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos pagal savo kompetenciją tvarko Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų aktų ir Kultūros vertybių registro duomenų informacinę sistemą, kurioje registruojamos nekilnojamosios kultūros vertybės ir jų duomenys, taip pat kaupia, tvarko ir saugo su šiuo registru susijusius dokumentus;

• teikia nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojams įstatymu grindžiamus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reikalavimus dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūros, tvarkybos, pritaikymo ir naudojimo.

Atsižvelgdama į tai, informuojame, kad Zarasų rajono savivaldybė nėra kompetentinga tvarkyti Kultūros vertybių registro duomenų, taip pat neatlieka istorinių tyrimų, todėl neturi įgaliojimų savarankiškai nustatyti ar oficialiai įvardyti istorinių įvykių vykdytojų.

Dėl Kultūros vertybių registro duomenų tikslinimo ar papildymo siūlome kreiptis į Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos.

Pagarbiai, Jurgita Kazlauskienė, Zarasų rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus vyriausioji specialistė

Tel. Nr. +370 385 57 009 Sėlių a.22, 32110 Zarasai el.p.
mailto:jurgita.kazlauskiene@zarasai.lt jurgita.kazlauskiene@zarasai.lt

*Informacija šiame pranešime - konfidenciali. Ji skirta tik asmeniui, kuriam yra adresuota. Jei Jūs nesate tas asmuo, Jūs neturite teisės skaityti, kopijuoti ar bet kaip platinti šio pranešimo viso ar iš dalies ir skleisti jame esančios informacijos. Jei šį pranešimą gavote per klaidą, prašome informuoti apie tai siuntėją ir iškart ištrinti visas šio pranešimo kopijas iš Jūsų sistemos

Getas Dusetose. Pinkas Hakehillot Lita ir USHMM enciklopedijos duomenimis, 1941 m. vasarą Dusetų žydai buvo uždaryti gete už tilto per Šventąją (Užtiltėje), kurį saugojo lietuviai sargybiniai.[2, 3] Duomenų apie ženklą geto vietoje neradau; Dusetų kultūros centro 2018 m. paskelbtame tekste rašoma, kad Dusetų seniūnija „rengiasi pažymėti buvusį žydų getą Užtiltėje“.[16] 2016 m. Nepriklausomybės aikštėje, buvusios sinagogos vietoje, atidengto Atminimo paminklo užrašo nuorašo neradau (C priedas, C16).[17]

4. 1 punktas. Pagrindinis prašymas: žudynių vietoje Krakynės miške įvardyti žudynių vykdytojus ir jų veiksmus

Šis punktas savarankiškas: sprendimas dėl jo nepriklauso nuo sprendimų dėl kitų punktų, o ginčas dėl vieno fakto nesustabdo neginčijamų pataisymų.

Aukos ir įvykiai. Aukos – Zarasų, Dusetų, Antalieptės, Salako, Turmanto ir kitų apylinkių žydai: vyrai, moterys ir vaikai. 1941 m. rugpjūčio 26 d. jie buvo atvaryti į Krakynės mišką prie Savičiūnų kaimo ir sušaudyti.[2, 3, 4, 6]

Trūkumas. Atlaso nurodytuose užrašuose žudynių vykdytojai vadinami „fašistiniai budeliai“ (1967 m. rodyklė) ir „hitlerininkai ir jų vietiniai talkininkai“ (1991 m. lenta). 1967 m. rodyklės užraše vietiniai vykdytojai visai neminimi. 1991 m. lentos užraše vietiniai talkininkai minimi, todėl jo netaisau; tačiau jame neįvardyti lietuvių dariniai ir jų veiksmai – lietuvių policija, padėjusi lydėti aukas į žudynių vietą, ir lietuvių baltaraiščiai, kurie lydėjo aukas į šaudymo vietą ir šaudė, – ir vokiečių institucija, kurios būrys vykdė žudynes. Žodžiai „vietiniai talkininkai“ neparodo, kas tie talkininkai buvo ir ką jie darė, todėl siūlau papildomą lentą.

Ką rodo šaltiniai. Atlase, remiantis kaltinamųjų baltaraiščių J. Venclovo ir A. Miškinio apklausų protokolais, rašoma: „Jų liudijimu, žudynėse dalyvavo ir kitų, aplinkinių miestelių baltaraiščiai bei keletas vokiečių karininkų. […] Minėtieji baltaraiščiai buvo paskirti į konvojavimo būrį, jie apsupdavo 50 žmonių grupę ir lydėdavo ją į šaudymo vietą. […] šaudę baltaraiščiai gavo po pusę litro degtinės kiekvienas, konvojavę – po pusę litro degtinės trims.“[4] USHMM stovyklų ir getų enciklopedijoje rašoma, kad Dusetų žydus į mišką lydėjo „forces of Einsatzkommando 3, assisted by the Lithuanian police“ (Einsatzkommando 3 pajėgos, padedamos lietuvių policijos); Yahad-In Unum duomenimis, akciją įvykdė „Einsatzkommando 3 and Lithuanian policemen, known as the white armbanders“ (Einsatzkommando 3 ir lietuvių policininkai, vadinami baltaraiščiais).[3, 14] K. Jägerio ataskaitos anglų k. vertime 1941 m. rugpjūčio 26 d. įrašas „Zarasai“ pateiktas tarp SS oberšturmfiurerio J. Hamanno mobiliojo būrio veiksmų, atliktų „in cooperation with Lithuanian partisans“ (kartu su lietuvių partizanais).[5] Ch. Dieckmannas rašo, kad šioje vietoje žydai buvo nužudyti „durch das Hamann-Kommando und litauische Einheiten“ (J. Hamanno būrio ir lietuvių dalinių).[6] Zarasų turizmo ir verslo informacijos centro tekste rašoma: „1941 m. rugpjūčio 26 d. Krakynės miške naciai ir baltaraiščiai sušaudė ir užkasė daugiau nei du tūkstančius žydų tautybės asmenų […]“.[11] Pačios Zarasų rajono savivaldybės 2024 m. naujienoje (pagal automatiškai išgautas citatas) rašoma: „Jų liudijimu, žudynėse dalyvavo aplinkinių miestelių baltaraiščiai ir vokiečių karininkai.“ (naujienos tekstas atkartoja Atlaso duomenis, todėl nėra nepriklausomas patvirtinimas).[12] Šių šaltinių pobūdis ir priklausomybė aptarti A priede. Žodžiais „tarp jų iš aplinkinių miestelių“ perteikiu Atlaso žodžius „ir kitų, aplinkinių miestelių baltaraiščiai“; baltaraiščių jais neapriboju vien aplinkiniais miesteliais. Tai, kad baltaraiščiai šaudė, be išlygų rašoma jau paskelbtame turizmo informacijos centro tekste. Siūlomame užraše įvardytas tik J. Hamannas – vien kaip būrio vadas; jokio asmens neįvardiju kaip šaudžiusio.

14. Yahad-In Unum, „Dusetos“ (village-2083), https://www.yahadmap.org/en/dusetos-dusiat-dusyat-utena-lithuania/village-2083 (užfiksuota 2026-10-21): „In the first days of the war, before the German arrival, Lithuanian activists, the white armbanders, established the local administration and police force“ (pirmosiomis karo dienomis, dar prieš atvykstant vokiečiams, lietuvių aktyvistai baltaraiščiai sudarė vietos administraciją ir policiją); getą „supervised by white armbanders with dogs“ (prižiūrėjo baltaraiščiai su šunimis). Tai antrinis aprašas, kurio dalis remiasi liudytojų apklausomis. Akcijos 1941 m. rugpjūčio 26 d. vykdytojus ir sovietų komisijos 1944 m. spalio 25 d. akto skaičių (7500) Yahad-In Unum nurodo puslapyje „Degučiai“ (village-1257), https://www.yahadmap.org/en/degu-iai-utena-lithuania/village-1257 (užfiksuota 2026-10-21): „The Aktion was carried out by Einsatzkommando 3 and Lithuanian policemen, known as the white armbanders.“

15. S. Sužiedėlis, Crisis, War, and the Holocaust in Lithuania (Boston, 2025), p. 29 (1905 m. Dusetų riaušės – „a Jewish fatality“, t. y. vienas žuvęs žydas); taip pat D. Staliūno tyrimas, kurio ištrauką skelbia svetainė „Zarasų krašto žydų istorija“ (13 išnaša; šio tyrimo visumos pareiškėjas nematė).

16. V. Visockienė, „Kadišas Lietuvos medinėms sinagogoms“, Kultūros centras Dusetų dailės galerija, https://www.dusetukultura.lt/kadisas-lietuvos-medinems-sinagogoms/ (nedatuota, pagal turinį – 2018 m.; užfiksuota 2026-10-21): M. Varenbergienės žodžiais, 1897 m. iš 1278 gyventojų 1158 buvo žydai.

17. VšĮ Zarasų turizmo ir verslo informacijos centras: „Dusetų senosios žydų kapinės“, https://www.visitzarasai.lt/ka-veikti/lankytini-objektai/280/dusetu-senosios-zydu-kapines-136, ir kategorija „Paminklai, skulptūros“ (aprašas „Atminimo paminklas buvusiai Dusetų sinagogai“), https://www.visitzarasai.lt/ka-veikti/lankytini-objektai/280?category=35; Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės svetainėje paskelbtas Zarasų rajono savivaldybės ir Dusetų seniūnijos 2016 m. pranešimas apie paminklo atidengimą, https://www.lzb.lt/2016/08/08/dusetose-rugpjucio-26d-bus-paminetos-75-osios-krakynes-zudyniu-metines/ (visi užfiksuoti 2026-10-21).

18. IHRA, „Darbinė Holokausto neigimo ir iškraipymo apibrėžtis“ (oficialus vertimas į lietuvių k.), https://holocaustremembrance.com/resources/darbine-holokausto-neigimo-ir-iskraipymo-apibreztis; angliškas tekstas – IHRA, Understanding Holocaust Distortion: Contexts, Influences and Examples (IHRA, 2021), p. 46–47 (apibrėžtis) ir p. 7–8 (vietinių kolaborantų vaidmuo), https://holocaustremembrance.com/wp-content/uploads/2023/09/Understanding-Holocaust-Distortion-Contexts-Influences-and-Examples-IHRA.pdf (abu žiūrėti 2026-10-17).

19. VLE straipsnis „Holokaustas“, skyrius „Holokaustas Lietuvoje“, https://www.vle.lt/straipsnis/holokaustas/ (tekstas užfiksuotas 2026-10-17).

Exhibit · Antazavė — Town Research Report (1915–1945)

Published 14 November 2026 ·
https://grantgochin.substack.com/p/antazave-town-research-report-19151945

Grant Arthur Gochin

Jewish households in Antazavė and the murder of the Jews of Zarasai County

14 November 2026

Historical names: Antazavė (Lithuanian), Antazave (Yiddish, in the transliteration used by Pinkas Hakehillot). Zarasai District, Lithuania.[1]

1. Findings

The Yad Vashem community encyclopedia attributes three of Antazavė's seven telephones in 1939 to Jews. Its entry places the fate of Antazavė's Jews within the destruction of the surrounding communities after the German invasion of June 1941. The whereabouts and wartime fate of particular subscribers and their households remain open questions. The surviving regional evidence documents Lithuanian guards, the seizure of Jewish homes and property in nearby Dusetos, and the participation of Lithuanian police in the German-led mass shooting at Krakynė.[2]

On 26 August 1941, Einsatzkommando 3 recorded 2,569 people killed under the heading Zarasai. They included 767 Jewish men, 1,113 Jewish women and 687 Jewish children. This is a district massacre figure. The entry contains no breakdown by residence. A resident of Antazavė can be entered in a Krakynė victim register when a separate source connects that person to the massacre.[3]

2. World War I and the interwar community

Antazavė stood by Lake Zalvė and served as the seat of a valsčius, a rural administrative district. The term Antazavė can designate the settlement, the manor or the wider administrative area. The Zarasai Regional Museum dates the installation of a commandant's office in the manor house to 1915 and a revolutionary committee there to 1918. These entries document uses of the building during the collapse of imperial rule and the transition to independence. The manor, with its records of ownership and administration, and the town, with its household and business records, require separate searches.[4]

The published 1923 census settlement table records 36 people in three households in Antazavė town and 101 at the manor. The national encyclopedia gives 66 for the town and 101 for the manor. The difference of 30 concerns the town entry. The English Pinkas entry reports 15 Jews but describes the 101 in contradictory terms, calling them non-Jews while including Jews within the group. The published settlement table supplies totals by locality without giving a Jewish breakdown in those rows. The original Hebrew entry and census schedules are needed to establish which group the 15 describes. I use no 1923 Jewish percentage.[5]

A surviving telephone-directory leaf published under the 1930 index puts Antazavė under Zarasai County and identifies the forester at the rectory. Its Antazavė heading is distinct from those for Antalieptė and Antašava. By 1939 Pinkas records three Jewish-owned telephones among seven. An original directory listing could supply names, addresses and business designations. Subscription, household membership, property title and residence on the eve of the invasion require separate evidence, even when a name and address coincide.[6]

The nearby Dusetos chapter describes a much larger Jewish community with places of worship, a Hebrew school, a people's bank, artisans and traders. It offers a concrete search route through marriage, trade and community records. A Dusetos entry must identify an Antazavė resident, address or transaction before it can establish a local link.[7]

3. Soviet occupation and the German invasion

The Soviet Union occupied Lithuania in June 1940 and annexed it that August. The Zarasai Regional Museum records the deportation to Siberia in 1941 of the last Antazavė manor owner, Mikalojus Voinarovskis, and his wife. In nearby Dusetos, Pinkas records Soviet seizure of business assets and the reorganization of Jewish institutions. These events belong to the history of the first Soviet occupation. Claims about the seizure of property from Antazavė Jews under German occupation require a separate chain of records.[8]

Germany invaded the Soviet Union on 22 June 1941 and occupied Lithuania in the following weeks. In the Zarasai district, persecution culminated in the August massacre. Pinkas gives Antazavė the broad regional fate without specifying the date of a local roundup, the guards, the holding site or the route. The Dusetos and Zarasai sources identify records and witnesses to pursue for each of those steps.[9]

4. Persecution, dispossession and forced labor

In Dusetos, Pinkas describes assaults and robbery by armed Lithuanian nationalists before German troops entered the town. It places subsequent confinement across the bridge, where Lithuanian guards held Jews in overcrowded premises. It also describes local and nearby Lithuanians taking homes and possessions. The regional Jewish history project identifies the confinement area as Užtiltė and reproduces an account by Mykolas Krupavičius that attributes confinement to the Germans and guarding to Lithuanian police. Its account also describes distribution of the prisoners' property. Both accounts document Lithuanian guarding. The Dusetos report traces the confinement and property seizures in detail.[10]

The two accounts describe Jewish men confined at Dusetos and compelled to do heavy work in the town and on farms. Pinkas also records beatings. Forced labor without wages is slavery. The surviving accounts cited here establish coercion at Dusetos. Payrolls, labor assignments and employer records would establish how work was allocated, whether anyone was paid, who benefited and whether people from Antazavė were among those compelled to work.[11]

The 1939 Antazavė telephone evidence gives an entry point for tracing premises, business assets and personal property through the occupations. A seizure inventory, an auction result, a

tax or cadastral entry and a later transfer can each establish a different step. No identified asset or beneficiary can yet be assigned to an Antazavė Jewish household. Appendix C seeks orders on marking and registration, arrest and confinement records, guard rosters, labor records, property files and records that could substantiate individual acts of violence.[12]

Pinkas describes Lithuanian Riflemen's Union members torturing Jews in neighboring Antalieptė and Jews being assigned to forced labor on farms there. These acts concern Antalieptė.[13]

5. Transport and murder at Krakynė

Krakynė is the forest killing site in Degučiai eldership, in the area of Savičiūnai and near Vencavai. Dusetos is associated with the holding site and the subsequent march. Yahad–In Unum also documents the use of requisitioned carts for victims unable to walk and identifies white armbanders among the escorts. These descriptions establish a regional mechanism for taking people to the killing site. A convoy list or witness account naming Antazavė would permit attribution of an individual journey.[14]

Yahad–In Unum identifies Einsatzkommando 3 and Lithuanian policemen in the operation. The Zarasai regional account identifies Hamann's mobile detachment, German personnel and Zarasai County white armbanders. Karl Jäger headed Einsatzkommando 3 and recorded the massacre. These sources support German operational responsibility and direct Lithuanian involvement at the district level. Establishing who commanded a particular detachment, escorted prisoners or fired at the pit requires evidence of each act.[15]

The 1944 Soviet Extraordinary State Commission act gives 7,500 in the passage published by Yahad–In Unum. The regional history site reports an 8,000 figure on a monument and about 4,500 in Mendel Davidson's recollection. These figures concern overlapping accounts of the same massacre. The Jäger row's 2,569 is the contemporaneous perpetrator entry. The 2,567 Jewish subtotal is included within it. Yahad's narrative uses 2,567 as if it included the two further entries, although its own site header gives at least 2,569. The Rimšė report examines the Krakynė totals and the Soviet commission act in detail.[16]

6. Victims, survival and rescue

The Dusetos chapter names Rabbi Tuvia-Dov Schlezinger among those murdered and describes Eliyahu (Elka) Baron escaping the killing site and later drowning before the German occupation ended in the area. The regional account reproduces Krupavičius's description of the Lukošiūnas family at Bileišiai sheltering the young daughter of Dr. Epšteinas, whom the Germans found during a search. The account also describes opposition to mistreatment by some local officials and guards. These cases concern the Dusetos area and carry their own source and identity questions. No named Antazavė victim, survivor or rescuer is established by the materials cited here.[17]

A household register should follow each person from the latest confirmed residence to the earliest confirmed wartime fate. Birthplace, residence, place of confinement and place of death

belong in different fields. Flight, Soviet deportation, transfer to a ghetto, death at a shooting site and survival must each have a dated record or attributed testimony before they enter a count.[18]

7. Soviet return, memorials and institutional accounts

The Red Army returned to the area in 1944. The Soviet commission took evidence on the massacre that October. In December, the Antazavė Forest battle involved the Lokys formation and Soviet forces. Published accounts differ between 26 and 27 December. The battle belongs to the later Soviet occupation. The short name “forest” refers here to a different site and event from the 1941 massacre at Krakynė. There is no evidence here connecting an individual commemorated for the 1944 battle to an act against Jews in 1941.[19]

The Zarasai Regional Museum and municipality publicly commemorate the victims at Krakynė. The museum’s account explicitly lists several Jewish communities and refers to other localities. The national encyclopedia’s Antazavė entry discusses the manor, school, local population and anti-Soviet resistance, while omitting the Jewish presence recorded in Pinkas. That omission is demonstrable in the entry. Establishing a corrected and properly sourced account requires the census entries and subscriber directory, followed by named wartime records. No local rehabilitation, prosecution or honors decision is attributed here to a named Holocaust perpetrator.[20]

8. Was Lithuanian participation marginal?

On printed page 40 of The Holocaust in Lithuania 1941–1944, Darius Furmonavičius writes, “If there were Lithuanians who took part in these events,” and calls their contribution “supporting cast and thus essentially marginal.” Publication by the Centre gives an author’s assertion no independent evidentiary weight. Historical findings rest on the primary records.[21]

The Centre published the passage and, in decision 55R-1130 of 3 November 2026 (signed by acting Director General Arūnas Bubnys, replying to request 7R-1167), declined to correct or annotate it. The Centre called the wording part of the ‘autoriaus mokslinės interpretacijos.’[22]

On sheet 7, Jäger credits Hamann with securing cooperation with the ‘litauischen Partisanen’ and the relevant civilian authorities. At Krakynė, the regional sources identify Lithuanian police and white armbanders escorting victims and taking part in the Krakynė killing operation. In Dusetos, the sources describe Lithuanian guards holding Jewish prisoners, compelled labor under confinement and local appropriation of Jewish homes and possessions.[23]

Does the documented Lithuanian conduct in the persecution and murder of the Jews of the Dusetos and Zarasai area, which included Antazavė, constitute marginal participation? My answer is no. Lithuanian guards held Jewish prisoners at Užtiltė and forced them to work, local Lithuanians took their homes and possessions, and Lithuanian police and white-armbanders escorted the victims and took part in the murder at Krakynė. The Antazavė evidence does not yet identify the agents of any act in the town itself.[24]

Yad Vashem’s January 1, 2024 table lists 924 Righteous Among the Nations for Lithuania (ENRS/Echoes reproduction).[25] Stasys Vaitekūnas gives 2,500,000 residents for Lithuania in 1945.[26] 924 ÷ 2,500,000 × 100 = 0.03696%, approximately 0.037%.

If rescuers are publicly celebrated as evidence of Lithuanian moral agency, how can these source-documented actions by Lithuanian participants be dismissed as essentially marginal? The recognition figure counts named awardees. The documented conduct of police, guards and others at Dusetos and Krakynė supplies the evidence for judging their role.[27]

9. Conclusion

Antazavė’s Jewish households belong in the account of the town’s interwar life and wartime destruction. In 1939 they appear in the record through telephone ownership. Their subsequent fate needs to be reconstructed person by person. The August 1941 district evidence documents the murder of Jewish men, women and children and substantive Lithuanian participation in the German-led operation. The immediate documentary task is to connect Antazavė’s households to named persons, specific acts and dated records.[28]

Appendix A. Chronology and victim counts

1915 and 1918. A commandant’s office and later a revolutionary committee occupied the manor, according to the regional museum. 1923. The published census gives 36 residents in three households in the town and 101 at the manor. The geographic scope of the Jewish figure in Pinkas remains unresolved. 1939. Pinkas attributes three of seven telephones to Jews.[29]

1940–41. Soviet occupation and annexation, then the German invasion and occupation. 26 August 1941. District massacre at Krakynė: 767 Jewish men + 1,113 Jewish women + 687 Jewish children = 2,567 Jews. Two additional entries, a Lithuanian communist and a Russian communist woman in Jäger’s terminology, make 2,569. No Antazavė subtotal. 25 October 1944. Soviet commission act. 26 or 27 December 1944. Antazavė Forest battle.[30]

Appendix B. Actors, conduct and attribution

Karl Jäger, Einsatzkommando 3 commander and author of the murder tally. Joachim Hamann, mobile-unit leader identified in the German report and linked to Krakynė by regional sources. Zarasai County white armbanders and Lithuanian police, identified collectively in regional accounts. Lithuanian guards in Dusetos, described in Pinkas and in the Krupavičius account. Local Lithuanians took Jewish homes and possessions in Dusetos, according to Pinkas. Names, precise office assignments and individual acts require the records in Appendix C.[31]

Appendix C. Records to obtain and produce

The Genocide and Resistance Research Centre of Lithuania must obtain and produce the following records from the Lithuanian Central State Archives (LCVA), Lithuanian Special Archives (LYA) and Lithuanian State Historical Archives (LVIA), as applicable. Other holders and Lithuanian bodies responsible for their own records are identified below. **C1.** The 1923 census schedules and settlement tables for the town, manor and valsčius, and the Hebrew original of Pinkas p. 149. Explain the 36 versus 66 discrepancy and identify the unit to which the Jewish figure of 15 applies. Search location: LCVA for schedules. The National Library produces its own printed edition. Yad Vashem holds the Hebrew Pinkas. **Missing; not yet requested.**

C2. The 1939 telephone directory page and supplements for Antazavė and Dusetos, subscriber applications, address and business registers. Identify and locate the subscribers and distinguish an enterprise from a household. Search location: National Library and Lithuanian Central State Archives. **Missing; not yet requested.**

C3. 1939–1942 residence, household, civil status, refugee and deportation lists for the settlement, manor and valsčius. Trace individuals across both occupations and identify departures. Search location: Lithuanian Central State Archives and Lithuanian State Historical Archives. **Missing; not yet requested.**

C4. June–August 1941 county and valsčius orders and police logs on marking, registration, arrests, detention, guard duty and violent incidents. Identify when restrictions were enforced, who carried them out and who was affected. Search location: Lithuanian Central State Archives and Lithuanian Special Archives. **Missing; not yet requested.**

C5. Užtiltė prisoner and guard rosters, labor assignments, employer accounts, payrolls and complaints. Identify prisoners from Antazavė, the conditions of work and parties receiving its benefit. Search location: Lithuanian Central State Archives and Lithuanian Special Archives. **Missing; not yet requested.**

C6. Property seizure, inventory, auction, receipt, tax, cadastral, and transfer files for Antazavė’s Jewish homes and businesses. Trace assets from named owners to custodians or recipients. Search location: LCVA and regional archives. Zarasai District Municipality produces its own records. **Missing; not yet requested.**

C7. Escort, vehicle requisition, police duty, personnel and shooting-site records for the 26 August operation. Test the Antazavė link, identify transport and command assignments and establish individual acts. Search location: LCVA and LYA. Bundesarchiv is a holder. **Missing; not yet requested.**

C8. Full 25 October 1944 commission file with annexes, exhumation records and witness depositions. Assess the 7,500 figure, site boundaries, chronology and evidence identifying victims. Search location: LYA. USHMM RG-22.002M and GARF 7021-94-439 are holdings locators. **Missing; not yet requested.**

C9. Unabridged regional testimonies, Pages of Testimony and family documents naming Antazavė residents or wartime shelters. Identify victims, survivors and rescue with person-specific evidence. Search location: Yad Vashem, Yahad–In Unum and USHMM are holders. The Vilna Gaon Museum produces its own holdings. **Missing; not yet requested.**

C10. Case indices, judgments, rehabilitation decisions, and nomination files for any person whom 1941 records connect to Antazavė acts. Test identity, legal disposition and honors on an individual basis. Search location: LYA. Courts and the Office of the President or the granting body produce their own decisions. **Missing; not yet requested.**

Appendix D. Institutional claims and documentary comparison

The national encyclopedia's town total of 66 conflicts with the published census figure of 36. Both give 101 for the manor. The original Hebrew Pinkas text and the census schedules are needed to resolve the Jewish count. The encyclopedia's omission of Jewish residents should be addressed with the 1939 directory and household records. The museum and municipality recognize the Krakynė massacre publicly. Their coverage offers a place to incorporate named Antazavė victims once records identify them.[32]

The Centre declined an editorial change to the Furmonavičius passage in a general publication. Decision 55R-1130 concerned the publication and supplies no determination on Antazavė. The test of the interpretation in Zarasai County rests on the contemporaneous report and the records of confinement, dispossession and transport.[33]

Substantiated corrections will be published as dated corrections.

Antazavė — miestelio tyrimo ataskaita (1915–1945)

Antazavės žydų šeimos ir Zarasų apskrities žydų nužudymas

Grant Arthur Gochin • 2026 m. lapkričio 14 d.

Istoriniai pavadinimai: Antazavė (lietuviškai), Antazave (jidiš pavadinimo transliteracija leidinyje „Pinkas Hakehillot“). Zarasų rajonas, Lietuva.[34]

1. Tyrimo išvados

„Yad Vashem“ žydų bendruomenių enciklopedijoje nurodyta, kad 1939 m. žydams priklausė trys iš septynių Antazavės telefonų. Antazavės žydų likimas susietas su aplinkinių bendruomenių sunaikinimu po 1941 m. birželio Vokietijos įsiveržimo. Kur karo metais atsidūrė konkretūs abonentai ir jų šeimos, dar reikia nustatyti. Apskrities šaltiniuose aprašyti lietuviai sargybiniai, žydų namų ir turto užgrobimas gretimose Dusetose ir lietuvių policininkų dalyvavimas vokiečių vadovaujamose masinėse žudynėse Krakynėje.[35]

1941 m. rugpjūčio 26 d. „Einsatzkommando 3“ įraše „Zarasai“ nurodyti 2 569 nužudytieji: tarp jų 767 žydų vyrai, 1 113 žydžių moterų ir 687 žydų vaikai. Tai apskrities žudynių skaičius. Įraše aukos nesuskirstytos pagal gyvenamąją vietą. Antazavės gyventoją į Krakynės aukų sąrašą galima įtraukti, kai atskiras šaltinis susieja tą asmenį su žudynėmis.[36]

2. Pirmasis pasaulinis karas ir tarpukario bendruomenė

Prie Zalvės ežero įsikūrusi Antazavė buvo valsčiaus centras. Antazavės pavadinimu gali būti vadinama gyvenvietė, dvaras arba visas valsčius. Zarasų krašto muziejus nurodo, kad 1915 m. dvaro rūmuose įsikūrė komendantūra, o 1918 m. – revoliucinis komitetas. Šios datos žymi rūmų paskirties pokyčius žlungant imperinei valdžiai ir kuriantis nepriklausomai valstybei. Dvaro nuosavybės ir valdymo dokumentų bei miestelio gyventojų ir verslo dokumentų reikia ieškoti atskirai.[37]

Paskelbtoje 1923 m. surašymo gyvenviečių lentelėje Antazavės miestelyje nurodyti 36 gyventojai trijuose ūkiuose, o dvare – 101. „Visuotinė lietuvių enciklopedija“ miesteliui nurodo 66, dvarui – 101. Miestelio duomenys skiriasi 30 gyventojų. „Pinkas“ vertime į anglų kalbą nurodyta 15 žydų, tačiau 101 žmogus prieštaringai įvardytas kaip ne žydai, tarp kurių buvę žydų. Paskelbtoje lentelėje pateikti gyvenviečių gyventojų skaičiai, o atskirų duomenų apie žydus šiose eilutėse nėra. Kuriam vienetui priskirti 15 žydų, reikia nustatyti pagal hebrajišką originalą ir surašymo lapus. Žydų dalies procentais neskaičiuoju.[38]

1930 m. rinkinyje paskelbtame telefonų sąrašo lape Antazavė priskirta Zarasų apskričiai, o girininkas nurodytas klebonijoje. Antazavės įrašai atskirti nuo Antalieptės ir Antašavos. „Pinkas“ duomenimis, 1939 m. žydams priklausė trys iš septynių telefonų. Originaliame sąraše galima ieškoti vardų, adresų ir įmonių pavadinimų. Abonento tapatybę, šeimos sudėtį, turto nuosavybę ir gyvenamąją vietą invazijos išvakarėse reikia pagrįsti atskirais dokumentais.[39]

Dusetų skyriuje aprašoma didesnė žydų bendruomenė, jos maldos namai, hebrajų mokykla, liaudies bankas, amatininkai ir prekybininkai. Šios žinios nurodo, kur ieškoti santuokos, prekybos ir bendruomenės dokumentų. Dusetų įrašas padėtų nustatyti vietos ryšį, jeigu jame būtų nurodytas Antazavės gyventojas, adresas ar sandoris.[40]

3. Sovietų okupacija ir Vokietijos įsiveržimas

Sovietų Sąjunga okupavo Lietuvą 1940 m. birželį, o rugpjūtį ją aneksavo. Zarasų krašto muziejus nurodo, kad 1941 m. paskutinis Antazavės dvaro savininkas Mikalojus Voinarovskis ir jo žmona buvo ištremti į Sibirą. „Pinkas“ Dusetų skyriuje aprašytas sovietų vykdytas verslo turto nusavinimas ir žydų įstaigų pertvarkymas. Šie įvykiai priklauso pirmosios sovietų okupacijos istorijai. Antazavės žydų turto užgrobimą vokiečių okupacijos metais reikia tirti pagal atskirą dokumentų grandinę.[41]

1941 m. birželio 22 d. Vokietija įsiveržė į Sovietų Sąjungą ir per kelias savaites okupavo Lietuvą. Zarasų apskrityje persekiojimas baigėsi rugpjūčio masinėmis žudynėmis. „Pinkas“ Antazavės žydų likimą sieja su visos apylinkės žydų likimu, tačiau nenurodo vietinės suėmimo datos, sargybinių, kalinimo vietos ar maršruto. Dusetų ir Zarasų šaltiniai padeda nustatyti, kokių dokumentų ir liudijimų reikia ieškoti.[42]

4. Persekiojimas, turto užgrobimas ir priverstinis darbas

„Pinkas“ aprašo ginkluotų lietuvių nacionalistų smurtą ir plėšimą dar iki vokiečių atvykimo į Dusetas. Vėliau žydai buvo uždaryti už tilto esančiose perpildytose patalpose, kur juos saugojo lietuviai sargybiniai. Vietos ir apylinkių lietuviai užėmė jų namus ir pasisavino turtą. Zarasų krašto žydų istorijos svetainėje nurodoma Užtiltė ir pateikiamas Mykolo Krupavičiaus pasakojimas, kuriame vokiečiams priskiriamas žydų suvarymas, o lietuvių policijai – jų saugojimas. Svetainėje taip pat aprašytas kalinių turto išsidalijimas. Abu šaltiniai liudija, kad kalinius saugojo lietuviai. Kalinimas ir turto užgrobimas išsamiau nagrinėjami Dusetų ataskaitoje.[43]

Abiejuose šaltiniuose aprašoma, kaip Dusetose įkalintus žydų vyrus vertė sunkiai dirbti miestelyje ir ūkiuose. „Pinkas“ taip pat aprašo mušimą. Priverstinis darbas be atlygio yra vergovė. Šaltiniai pagrindžia darbo prievartą Dusetose. Darbo paskyrimo, atlyginimų ir darbdavių dokumentai padėtų nustatyti, kas skirstė darbus, ar mokėtas atlygis, kas gavo naudos ir ar tarp priverstinių darbininkų buvo Antazavės gyventojų.[44]

1939 m. ryšių duomenys padeda pradėti Antazavės patalpų, įmonių turto ir asmeninių daiktų paiešką. Konfiskavimo aprašas, aukciono protokolas, mokesčių ar kadastro įrašas ir vėlesnis perleidimo aktas gali pagrįsti skirtingas turto užgrobimo grandis. Konkretaus Antazavės žydų šeimos turto ir jo gavėjo dar nepavyko nustatyti. C priede nurodyti dokumentai dėl žymėjimo, registracijos, suėmimo, kalinimo, apsaugos, darbo, turto ir konkrečių smurto veiksmų.[45]

„Pinkas“ aprašo, kaip gretimoje Antalieptėje Lietuvos šaulių sąjungos nariai kankino žydus, o žydai buvo skiriami priverstiniams darbams ūkiuose. Šie veiksmai vyko Antalieptėje.[46]

5. Gabenimas ir žudynės Krakynėje

Krakynės miško žudynių vieta yra Degučių seniūnijoje, Savičiūnų apylinkėse, netoli Vencavų. Iš Dusetų kalinimo vietos žydai buvo varomi į mišką. „Yahad–In Unum“ aprašo rekvizuotus vežimus, kuriais gabenti negalėję eiti žmonės, ir nurodo, kad tarp palydos buvo baltaraiščių. Konvojaus sąrašas ar liudijimas, kuriame įvardyta Antazavė arba jos gyventojas, leistų nustatyti konkretaus žmogaus kelią.[47]

„Yahad–In Unum“ nurodo „Einsatzkommando 3“ ir lietuvių policininkus. Zarasų krašto žydų istorijos svetainėje įvardyti Hamanno skrajojantis būrys, vokiečiai ir Zarasų apskrities baltaraiščiai. Karlas Jägeris vadovavo „Einsatzkommando 3“ ir užfiksavo žudynes ataskaitoje. Šie šaltiniai pagrindžia vokiečių vadovavimą operacijai ir tiesioginį lietuvių dalyvavimą apskrities mastu. Nustatant, kas vadovavo konkrečiam būriui, kas lydėjo kalinius ir kas šaudė prie duobės, kiekvieną veiksmą reikia pagrįsti atskirai.[48]

„Yahad–In Unum“ paskelbtoje 1944 m. sovietų Ypatingosios valstybinės komisijos akto ištraukoje nurodyta 7 500 aukų. Zarasų krašto šaltinyje nurodyta, kad paminkle įrašyta 8 000, o Mendelis Davidsonas prisiminė apie 4 500. Tai skirtingi tų pačių žudynių skaičiavimai. To meto vykdytojo ataskaitoje Jägeris įrašė 2 569 žmones, tarp jų 2 567 žydus. „Yahad“ pasakojime 2 567 pateikiamas kaip bendras skaičius, nors prie trijų žydų kategorijų dar

priskiriami du žmonės. Svetainės santraukoje pateiktas mažiausias skaičius yra 2 569. Krakynės aukų skaičiai ir sovietų komisijos aktas išsamiau nagrinėjami Rimšės ataskaitoje.[49]

6. Aukos, išsigelbėjimas ir gelbėjimas

Dusetų skyriuje tarp nužudytųjų įvardytas rabinas Tuvija Dovas Šlesingeris. Elijahu (Elka) Baronas iš žudynių vietos pabėgo ir nuskendo dar iki vokiečių okupacijos pabaigos. Zarasų krašto svetainėje perduodamas Krupavičiaus pasakojimas, kad Lukošiūnų šeima Bileišiuose slėpė mažametę gydytojo Epšteino dukrą, kurią vokiečiai aptiko per kratą. Pasakojime taip pat minimi kai kurių pareigūnų ir sargybinių priešinimosi žiauriam elgesiui atvejai. Šie atvejai susiję su Dusetų apylinkėmis. Cituojami dokumentai neleidžia įvardyti Antazavės aukos, išgyvenusiojo ar gelbėtojo.[50]

Šeimų sąraše kiekvieną žmogų reikia susieti su paskutine patvirtinta gyvenamąja vieta ir pirmuoju jo likimą patvirtinančiu karo metų įrašu. Gimimo, gyvenimo, kalinimo ir mirties vietas reikia nurodyti atskirai. Pabėgimas, sovietų tremtis, perkėlimas į getą, nužudymas ir išgyvenimas įtraukiami į apskaitą pagal datuotus įrašus arba įvardytus liudijimus.[51]

7. Sovietų sugrįžimas, paminklai ir institucijų pasakojimai

1944 m. į apylinkes grįžo Raudonoji armija. Spalį sovietų komisija rinko duomenis apie žudynes. Gruodį Antazavės šile Lokio rinktinė kovėsi su sovietų pajėgomis. Šaltiniuose nurodoma gruodžio 26 arba 27 d. Tai vėlesnės sovietų okupacijos įvykis, vykęs kitoje vietoje negu 1941 m. žudynės Krakynėje. Cituojamuose šaltiniuose nėra duomenų, kurie susietų už 1944 m. kautynes minimą asmenį su konkrečiais veiksmais prieš žydus 1941 m.[52]

Zarasų krašto muziejus ir savivaldybė viešai pagerbia Krakynės aukas. Muziejus įvardija kelias žydų bendruomenes ir mini kitas vietoves. „Visuotinės lietuvių enciklopedijos“ straipsnyje apie Antazavę aptariamas dvaras, mokykla, gyventojų skaičius ir antisovietinis pasipriešinimas, tačiau žydų gyvenimas, aprašytas „Pinkas“, nepaminėtas. Patikslintam straipsniui reikia surašymo ir abonentų įrašų bei vardinių karo metų dokumentų. Nė vienas vietinis reabilitavimo, baudžiamojo persekiojimo ar pagerbimo sprendimas šioje ataskaitoje nesiejamas su įvardytu Holokausto vykdytoju.[53]

8. Ar lietuvių dalyvavimas buvo marginalus?

Leidinio „The Holocaust in Lithuania 1941–1944“ spausdintame 40 puslapyje Darius Furmonavičius rašo „If there were Lithuanians who took part in these events,“ ir jų indėlį vadina „supporting cast and thus essentially marginal.“ Centro leidinyje paskelbtas autoriaus teiginys savaime neturi įrodomosios vertės. Istorinės išvados grindžiamos pirminiais dokumentais.[54]

Centras šią ištrauką paskelbė ir 2026 m. lapkričio 3 d. sprendimu 55R-1130, kurį pasirašė laikinai generalinio direktoriaus pareigas einantis Arūnas Bubnys, atsakydamas į prašymą 7R-1167, atsisakė ją taisyti ar papildyti redakcine pastaba. Centras formuluotę pavadino „autoriaus mokslinės interpretacijos“ dalimi.[55]

Jägerio ataskaitos 7 lape Jägeris nurodo, kad Hamannas užtikrino bendradarbiavimą su „litauischen Partisanen“ ir atitinkamomis civilinėmis valdžios institucijomis. Krakynėje apskrities šaltiniai nurodo, kad lietuvių policininkai ir baltaraiščiai lydėjo aukas ir dalyvavo žudynėse. Dusetose lietuviai saugojo įkalintus žydus, belaisviai buvo verčiami dirbti, o vietos ir apylinkių žmonės pasisavino žydų namus ir turtą.[56]

Ar dokumentais pagrįsti lietuvių veiksmai persekiojant ir žudant Dusetų ir Zarasų apylinkių, įskaitant Antazavę, žydus laikytini marginaliu dalyvavimu? Mano atsakymas – ne. Lietuviai sargybiniai Užtiltėje laikė žydus kalinius ir vertė juos dirbti, vietos lietuviai perėmė jų namus ir turtą, o lietuvių policininkai ir baltaraiščiai lydėjo aukas ir dalyvavo žudynėse Krakynėje. Antazavės šaltiniai dar neleidžia nustatyti, kas atliko veiksmus pačiame miestelyje.[57]

2024 m. sausio 1 d. „Yad Vashem“ lentelėje Lietuvai nurodyti 924 Pasaulio tautų teisuoliai (ENRS ir „Echoes“ pateikta lentelė).[58] Stasys Vaitekūnas nurodo, kad 1945 m. Lietuvoje gyveno 2 500 000 žmonių.[59] 924 ÷ 2 500 000 × 100 = 0,03696 %, arba maždaug 0,037 %.

Jeigu gelbėtojai viešai pagerbiami kaip lietuvių moralinio veikimo įrodymas, kaip šiuos dokumentais pagrįstus lietuvių dalyvių veiksmus galima laikyti iš esmės marginaliais? Šis skaičius apima apdovanojimą gavusius asmenis. Policininkų, sargybinių ir kitų asmenų vaidmenį Dusetose bei Krakynėje reikia vertinti pagal dokumentuotus veiksmus.[60]

9. Išvada

Antazavės žydų šeimų gyvenimas ir likimas priklauso miestelio tarpukario ir okupacijų istorijai. 1939 m. šaltinis paliudija jų turėtus telefonus. Vėlesnį kiekvieno žmogaus likimą reikia nustatyti atskirai. 1941 m. rugpjūčio apskrities duomenys dokumentuoja žydų vyrų, moterų ir vaikų nužudymą bei esminį lietuvių dalyvavimą vokiečių vadovaujamoje operacijoje. Pirmiausia Antazavės šeimas reikia susieti su vardais, konkrečiais veiksmais ir datuotais dokumentais.[61]

A priedas. Chronologija ir aukų skaičiai

1915 ir 1918 m. Zarasų krašto muziejaus duomenimis, dvare veikė komendantūra, vėliau – revoliucinis komitetas. 1923 m. Paskelbtoje lentelėje miesteliui nurodyti 36 gyventojai trijuose ūkiuose, dvarui – 101. Kuriam vienetui taikomas „Pinkas“ nurodytas žydų skaičius, dar reikia nustatyti. 1939 m. „Pinkas“ žydams priskiria tris iš septynių telefonų.[62]

1940–1941 m. Sovietų okupacija ir aneksija, po jų – Vokietijos įsiveržimas ir okupacija. 1941 m. rugpjūčio 26 d. Apskrities žudynės Krakynėje: 767 žydų vyrai + 1 113 žydžių moterų + 687 žydų vaikai = 2 567 žydai. Jägerio įrašo dar du žmonės – lietuvis komunistas ir rusė komunistė – sudaro bendrą 2 569 skaičių. Atskiro Antazavės skaičiaus nėra. 1944 m. spalio 25 d. Sovietų komisijos aktas. 1944 m. gruodžio 26 arba 27 d. Antazavės šilo kautynės.[63]

B priedas. Asmenys, padaliniai ir veiksmai

Karlas Jägeris vadovavo „Einsatzkommando 3“ ir sudarė žudynių suvestinę. Joachimas Hamannas vadovavo mobiliam daliniui, kurį Zarasų krašto šaltinis sieja su Krakynės žudynėmis. Apskrities šaltiniai įvardija Zarasų apskrities baltaraiščius ir lietuvių policininkus. „Pinkas“ ir Krupavičiaus pasakojime minimi lietuviai sargybiniai Dusetose. „Pinkas“ nurodo, kad vietos lietuviai užėmė Dusetų žydų namus ir pasisavino jų turtą. Vardams, pareigoms ir konkretiems veiksmams nustatyti reikalingi C priedo dokumentai.[64]

C priedas. Dokumentai, kuriuos reikia gauti ir pateikti

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras privalo pagal dokumentų rūšį gauti iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo (LCVA), Lietuvos ypatingojo archyvo (LYA) ir Lietuvos valstybės istorijos archyvo (LVIA) ir pateikti toliau nurodytus dokumentus. Kiti saugotojai ir už savo dokumentus atsakingos Lietuvos įstaigos nurodyti toliau. **C1.** 1923 m. miestelio, dvaro ir valsčiaus surašymo lapus bei lenteles, taip pat „Pinkas“ 149 p. hebrajišką originalą. Paaiškinti, kodėl miesteliui nurodyti 36 arba 66 gyventojai, ir nustatyti, kuriam vienetui taikomas 15 žydų skaičius. Paieškos vieta: LCVA saugo surašymo lapus. Nacionalinė biblioteka pateikia savo leidinį. Hebrajišką „Pinkas“ leidimą saugo „Yad Vashem“. **Trūksta; dar neprašyta.**

C2. 1939 m. Antazavės ir Dusetų telefono abonentų sąrašus bei papildymus, abonentų prašymus, adresų ir įmonių registrus. Nustatyti abonentus, jų adresus ir atskirti įmones nuo šeimų. Paieškos vieta: Nacionalinė biblioteka ir Lietuvos centrinis valstybės archyvas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C3. 1939–1942 m. miestelio, dvaro ir valsčiaus gyvenamosios vietos, šeimų, civilinės būklės, pabėgėlių ir tremties sąrašus. Atsekti žmonių likimus per abi okupacijas ir nustatyti išvykusiuosius. Paieškos vieta: Lietuvos centrinis valstybės archyvas ir Lietuvos valstybės istorijos archyvas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C4. 1941 m. birželio–rugpjūčio mėn. apskrities ir valsčiaus įsakymus bei policijos žurnalus dėl žymėjimo, registravimo, suėmimų, kalinimo, sargybos ir smurto atvejų. Nustatyti apribojimų datas, vykdytojus ir nukentėjusius asmenis. Paieškos vieta: Lietuvos centrinis valstybės archyvas ir Lietuvos ypatingasis archyvas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C5. Užtiltės kalinių ir sargybinių sąrašus, darbo paskyrimus, darbdavių apskaitą, atlyginimų žiniaraščius ir skundus. Nustatyti kalinius iš Antazavės, darbo sąlygas ir darbo naudą gavusius asmenis. Paieškos vieta: Lietuvos centrinis valstybės archyvas ir Lietuvos ypatingasis archyvas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C6. Antazavės žydų namų ir įmonių turto paėmimo aktus, aprašus, aukcionų protokolus, kvitus, mokesčių, kadastro ir perleidimo bylas. Atsekti turtą nuo savininkų iki saugotojų ar gavėjų. Paieškos vieta: LCVA ir regioniniai archyvai. Zarasų rajono savivaldybė pateikia savo dokumentus. **Trūksta; dar neprašyta.**

C7. Rugpjūčio 26 d. operacijos palydos, vežimų rekvizavimo, policijos budėjimo, personalo ir žudynių vietos dokumentus. Patikrinti Antazavės ryšį, nustatyti gabenimo ir vadovavimo užduotis bei konkrečius veiksmus. Paieškos vieta: LCVA ir LYA. Vokietijos federalinis archyvas yra dokumentų saugotojas. **Trūksta; dar neprašyta.**

C8. Visą 1944 m. spalio 25 d. komisijos bylą su priedais, ekshumacijos dokumentais ir liudytojų parodymais. Patikrinti 7 500 aukų skaičių, vietos ribas, chronologiją ir aukų tapatybių įrodymus. Paieškos vieta: LYA. JAV Holokausto memorialinio muziejaus RG-22.002M ir GARF 7021-94-439 yra saugojimo nuorodos. **Trūksta; dar neprašyta.**

C9. Visus apylinkių liudijimus, atminimo lapus ir šeimų dokumentus, kuriuose įvardyti Antazavės gyventojai ar slėptuvės. Nustatyti aukas, išgyvenusiuosius ir gelbėjimo atvejus pagal vardinius dokumentus. Paieškos vieta: „Yad Vashem“, „Yahad–In Unum“ ir JAV Holokausto memorialinis muziejus yra saugotojai. Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus pateikia savo saugomus dokumentus. **Trūksta; dar neprašyta.**

C10. Bylų rodykles, nuosprendžius, reabilitavimo sprendimus ir teikimo apdovanojimams bylas dėl asmenų, kuriuos 1941 m. dokumentai sieja su veiksmais Antazavėje. Patikrinti asmens tapatybę, teisinį sprendimą ir pagerbimą. Paieškos vieta: LYA. Teismai ir Prezidento kanceliarija arba apdovanojimą skyrusi įstaiga pateikia savo sprendimus. **Trūksta; dar neprašyta.**

D priedas. Institucijų teiginiai ir jų dokumentinis patikrinimas

Enciklopedija miesteliui nurodo 66 gyventojus, o paskelbta surašymo lentelė – 36. Abu šaltiniai dvarui nurodo 101 gyventoją. Žydų skaičiui patikslinti reikia hebrajiško „Pinkas“ originalo ir surašymo lapų. Antazavės žydų gyvenimas straipsnyje turėtų būti aprašytas remiantis 1939 m. abonentų sąrašu ir šeimų dokumentais. Muziejus ir savivaldybė viešai mini Krakynės žudynes. Nustačius Antazavės aukų tapatybes, šiuos žmones bus galima įvardyti ir minėjimuose.[65]

Centras atsisakė taisyti Furmonavičiaus ištrauką bendro pobūdžio leidinyje. Sprendimas 55R-1130 susijęs su leidiniu ir jame nėra išvados dėl Antazavės. Vertinant teiginį Zarasų apskrities mastu, reikia remtis to meto ataskaita ir kalinimo, turto užgrobimo bei gabenimo dokumentais.[66]

Pagrįsti pataisymai bus skelbiami nurodant pataisymo datą.

1. Josef Rosin, “Antazave,” in Pinkas Hakehillot Lita, ed. Dov Levin (Yad Vashem, 1996), p. 149, English trans. Shaul Yannai. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavė,” Istorija. Source.

2. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas Hakehillot Lita (Yad Vashem, 1996), “Dusetos,” p. 204 ff., English translation, wartime section. Source. Yahad–In Unum, “Degučiai (Diagučiai),” site history, interview YIU268LT and excerpt of 25 October 1944 act, GARF 7021-94-439, USHMM RG.22-002M. Source. Karl Jäger, Einsatzkommando 3 execution report, 1 December 1941, sheet 3, 26 August Zarasai row, PHDN facsimile and

transcription. Source.

3. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

4. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Zarasų krašto muziejus, “Amatų centras Antazavės dvare,” 1915 and 1918 entries. Source. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source.

5. Centralinis statistikos biuras, Lietuvos apgyventos vietos (Kaunas, 1925), p. 522, Antazavės valsčius, rows 4–5. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

6. Lietuvos telefono abonentų sąrašas, 1930 directory index, digitized leaf 0093, Antazavė, Genealogy Indexer. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

7. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source.

8. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Zarasų krašto muziejus, “Antazavės dvaras,” account of the 1941 deportation. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source.

9. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

10. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Istorija” (Dusetos), Užtiltė and Mykolas Krupavičius manuscript excerpt. Source. Grant Arthur Gochin, Dusetos — Town Research Report (1915–1945), 2 November 2026, §§1, 19–21. Source.

11. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

12. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

13. Pinkas Hakehillot Lita (Yad Vashem, 1996), Antaliepte, wartime section. Source.

14. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Žydų žudynių vieta ir kapai,” heritage object 11382. Source.

15. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Karl Jäger, Einsatzkommando 3 execution report, 1 December 1941, sheet 7, Hamann and local cooperation, PHDN facsimile and transcription. Source.

16. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė.

Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Grant Arthur Gochin, Rimšė — Town Research Report (1915–1945), forthcoming.

17. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

18. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

19. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

20. Zarasų krašto muziejus, “Tebūnie šventas ir amžinas jų atminimas,” Krakynė commemoration. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

21. Darius Furmonavičius, “Lithuanian Resistance Against the First Soviet Occupation and Nazi Occupation, and the Determination to Remain in Europe,” The Holocaust in Lithuania 1941–1944 (LGGRTC, 2020), printed p. 40. Source.

22. LGGRTC, “Dėl 2026 m. rugsėjo 21 d. prašymo,” 55R-1130, 3 November 2026, pp. 1–2 and metadata p. 3. Source.

23. Jäger, sheet 7. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

24. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Jäger, sheet 7. Source. Grant Arthur Gochin, “Fuzzy History,” The Times of Israel Blogs, 5 November 2026. Source.

25. ENRS / Echoes, exhibition catalogue, PDF p. 2, reproduction of Yad Vashem statistics dated 1 January 2024. Source.

26. Stasys Vaitekūnas, “Human Resources of Lithuania: On the Question of the Fate of the Nation,” Bulletin of Geography. Socio-economic Series 10 (2008), p. 96, table 1. Source.

27. ENRS / Echoes, exhibition catalogue, PDF p. 2, reproduction of Yad Vashem statistics dated 1 January 2024. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

28. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

29. Zarasų krašto muziejus, “Amatų centras Antazavės dvare,” 1915 and 1918 entries. Source. 1923 census settlement table, p. 522. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

30. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

31. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Jäger, sheet 7. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

32. 1923 census settlement table, p. 522. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Zarasų krašto muziejus, “Tebūnie šventas ir amžinas jų atminimas,” Krakynė commemoration. Source. Zarasų rajono savivaldybė, “Paminėti Krakynės miške nužudyti Zarasų rajono žydai,” 84th anniversary. Source.

33. Furmonavičius, printed p. 40. Source. LGGRTC, 55R-1130, pp. 1–3. Source. Jäger, sheet 7. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

34. Josef Rosin, “Antazave,” in Pinkas Hakehillot Lita, ed. Dov Levin (Yad Vashem, 1996), p. 149, English trans. Shaul Yannai. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavė,” Istorija. Source.

35. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas Hakehillot Lita (Yad Vashem, 1996), “Dusetos,” p. 204 ff., English translation, wartime section. Source. Yahad–In Unum, “Degučiai (Diagučiai),” site history, interview YIU268LT and excerpt of 25 October 1944 act, GARF 7021-94-439, USHMM RG.22-002M. Source. Karl Jäger, Einsatzkommando 3 execution report, 1 December 1941, sheet 3, 26 August Zarasai row, PHDN facsimile and transcription. Source.

36. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

37. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Zarasų krašto muziejus, “Amatų centras Antazavės dvare,” 1915 and 1918 entries. Source. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source.

38. Centralinis statistikos biuras, Lietuvos apgyventos vietos (Kaunas, 1925), p. 522, Antazavės valsčius, rows 4–5. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

39. Lietuvos telefono abonentų sąrašas, 1930 directory index, digitized leaf 0093, Antazavė, Genealogy Indexer. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

40. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source.

41. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Zarasų krašto muziejus, “Antazavės dvaras,” account of the 1941 deportation. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source.

42. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

43. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Istorija” (Dusetos), Užtiltė and Mykolas Krupavičius manuscript excerpt. Source. Grant Arthur Gochin, Dusetos — Town Research Report (1915–1945), 2 November 2026, §§1, 19–21. Source.

44. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

45. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

46. Pinkas Hakehillot Lita (Yad Vashem, 1996), Antaliepte, wartime section. Source.

47. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Žydų žudynių vieta ir kapai,” heritage object 11382. Source.

48. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Karl Jäger, Einsatzkommando 3 execution report, 1 December 1941, sheet 7, Hamann and local cooperation, PHDN facsimile and transcription. Source.

49. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Grant Arthur Gochin, Rimšė — miestelio tyrimo ataskaita (1915–1945), rengiama spaudai.

50. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

51. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

52. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

53. Zarasų krašto muziejus, “Tebūnie šventas ir amžinas jų atminimas,” Krakynė commemoration. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

54. Darius Furmonavičius, “Lithuanian Resistance Against the First Soviet Occupation and Nazi Occupation, and the Determination to Remain in Europe,” The Holocaust in Lithuania 1941–1944 (LGGRTC, 2020), printed p. 40. Source.

55. LGGRTC, “Dėl 2026 m. rugsėjo 21 d. prašymo,” 55R-1130, 3 November 2026, pp. 1–2 and metadata p. 3. Source.

56. Jäger, sheet 7. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

57. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Jäger, sheet 7. Source. Grant Arthur Gochin, “Fuzzy History,” The Times of Israel Blogs, 5 November 2026. Source.

58. ENRS / Echoes, exhibition catalogue, PDF p. 2, reproduction of Yad Vashem statistics dated 1 January 2024. Source.

59. Stasys Vaitekūnas, “Human Resources of Lithuania: On the Question of the Fate of the Nation,” Bulletin of Geography. Socio-economic Series 10 (2008), p. 96, table 1. Source.

60. ENRS / Echoes, exhibition catalogue, PDF p. 2, reproduction of Yad Vashem statistics dated 1 January 2024. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

61. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.

62. Zarasų krašto muziejus, “Amatų centras Antazavės dvare,” 1915 and 1918 entries. Source. 1923 census settlement table, p. 522. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source.

63. United States Holocaust Memorial Museum, Holocaust Encyclopedia, “Lithuania,” Soviet and German occupations. Source. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Visuotinė lietuvių enciklopedija, “Antazavės šilo kautynės,” competing dates. Source.

64. Jäger, sheet 3, Zarasai. Source. Jäger, sheet 7. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source. Zarasų krašto žydų istorija, “Krakynės miškas (Zarasų rajonas). 1941 m. rugpjūčio 26-oji,” Gražina Ragauskaitė. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source.

65. 1923 census settlement table, p. 522. Source. VLE, Antazavė, Istorija. Source. Rosin, Antazave, p. 149. Source. Zarasų krašto muziejus, “Tebūnie šventas ir amžinas jų

atminimas,” Krakynė commemoration. Source. Zarasų rajono savivaldybė, “Paminėti Krakynės miške nužudyti Zarasų rajono žydai,” 84th anniversary. Source.

66. Furmonavičius, printed p. 40. Source. LGGRTC, 55R-1130, pp. 1–3. Source. Jäger, sheet 7. Source. Pinkas, Dusetos, wartime section. Source. Zarasų krašto žydų istorija, Dusetos. Source. Yahad–In Unum, Degučiai, site history and sources. Source.